

De l'Administració Guttenberg a l'Administració Internet.

Resistències a la seva implementació a l'administració municipal espanyola

Màster Universitari d'Administració i Govern Electrònic
Treball Final de Màster
Treball d'investigació

Autora: Josefa María Esparducer Mateu

Director: Agustí Cerrillo Martínez

Professora responsable: Rosa Borge Bravo

Resumen

Sin necesidad de acudir a la teoría del simulacro de Baudrillard, no parece descabellado sostener que la sociedad, hablando metafóricamente, puede contemplarse como una función teatral. Cada uno de sus intérpretes, en sociología llamados, significativamente, actores, representa un papel acorde con sus intereses, aspiraciones o necesidades y la sociedad no es más que un juego de poder derivado de las interrelaciones entre los mismos.

Lógico corolario de esta premisa, la administración electrónica puede contemplarse como una obra teatral más en la que los diversos actores intervinientes no buscan sino satisfacer sus intereses. En este juego de poder la titularidad pública o privada de los derechos de propiedad intelectual necesarios para prestar el servicio público de administración electrónica cobra especial relevancia en la medida en que la titularidad privada lastra el fin legalmente exigido: la interoperabilidad.

Si a esto añadimos la estructura territorial del estado español y la distribución competencial entre las administraciones locales, autonómicas y estatal, no nos puede extrañar que, con estos polvos nos encontremos con un lodazal de reinos de taifas con administraciones electrónicas atomizadas.

Y este es precisamente el problema: la administración electrónica por su propio concepto y destinatario exige una interrelación entre los diversos actores, ya no derivada tanto del buen funcionamiento de un servicio público, como de la necesaria interoperabilidad entre los diversos aplicativos.

Palabras clave: Administración electrónica, reutilización de activos, interoperabilidad, fuentes abiertas, propiedad intelectual.

Resum

Sense necessitat d'acudir a la teoria del simulacre de Baudrillard, no sembla desgavellat sostindre que la societat, si parlem metafòricament, es pot contemplar com a una funció teatral. Cadascun dels seus intèrprets, anomenats en sociologia, significativament, actors, representa un paper d'acord amb els seus interessos, aspiracions o necessitats i la societat no és més que un joc de poder derivat de les interrelacions entre aquests actors.

Lògic corol·lari d'aquesta premissa, l'administració electrònica pot contemplar-se com a una obra teatral més en què els diversos actors intervinents no busquen sinó satisfer els seus interessos. Dintre d'aquest joc de poder la titularitat pública o privada dels drets de propietat intel·lectual que calen per a prestar el servei públic d'administració electrònica adquireix especial rellevància en la mesura que la titularitat privada llasta el fi legalment exigít: la interoperabilitat.

Si a tot açò afegim l'estructura territorial de l'estat espanyol i la distribució competencial entre les administracions locals, autonòmiques i estatal, no ens pot estranyar que, amb aquesta pols ens trobem un fang de regnes de taifes amb administracions electròniques atomitzades.

I aquest és precisament el problema: l'administració electrònica pel que fa al seu concepte i destinatari propis, exigeix una interrelació entre els diversos actors, ja no derivada tant del bon funcionament d'un servei públic, com de la necessària interoperabilitat entre els diversos aplicatius.

Paraules clau: Administració electrònica, reutilització d'actius, interoperabilitat, fonts obertes, propietat intel·lectual.

Abstract

Without needing to come to the theory of Baudrillard's sham, it does not seem crazy to believe that society, if we talk metaphorically, can be contemplated as a theatrical function. Each of her interpreters, in reference to sociology, specifically, actors, represents a role according to their interests, aspirations or needs and the society does not perform any more than a game of power derived from the interrelationships among the above mentioned actors.

In logical corollary of this premise, the electronic administration can be contemplated as one more theatrical representation in which the diverse participating actors do not search but rather satisfy their interests. In this game of power, the public or private ownership of the intellectual property rights that are necessary to provide the public service of electronic administration is particularly relevant to the extent that private ownership weighs down the legally required purpose: the interoperability.

If to this we add the territorial structure of the Spanish state and the competencial distribution among the local, autonomous administrations and state, it cannot surprise us that, these are the consequences: Taifa kingdoms with piecemeal electronics administrations.

And this is the problem: the electronic administration for her proper concept and addressee demands an interrelationship among the diverse actors. Already not derived so much of the good functioning of a public service, because of the necessary interoperability between the diverse applicative ones.

Keywords: Electronic Administration, reutilization of assets, interoperability, opened sources, intellectual property.

1.- Introducció

Ens trobem en una època de grans modificacions. De la vuitcentista societat industrial (Fuster, M. i Subirats 2012:641) i dissonant per la societat de la informació, com a conseqüència de l'anomenada tercera revolució, la tecnològica, ens trobem immersos a la denominada societat xarxa. Els canvis successius que s'han donat i que es troben encara per arribar són intel·ligibles sense comprendre el moment de transició pel qual estem travessant.

D'altra banda, tampoc podem oblidar les formes d'exercici del poder en aquesta canviant, voluble i fins i tot incongruent societat actual. Com afirma el professor Manuel Castells, la forma d'exercici del poder a la societat xarxa depèn de les connexions entre les xarxes de comunicació, i aquestes xarxes de comunicació formen una mixtura, ja derivada en amalgama, que fon l'aspecte empresarial, financer, cultural, tecnològic i polític (Castells 2009:553). I una vegada localitzades aqueixes xarxes de poder, renaix el vell problema de *quis custodiet ipsos custodes* (Pérez 2011:323). En definitiva, hem d'aconseguir dos objectius: 1) que la tecnologia no es converteixi en un altre mitjà de prolongació de la política (Bustamante 2001:4) i 2) que la tecnologia no actuï com un mitjà opressiu que comporti que el progrés s'aconsegueixi a costa de la llibertat.

Amb unes altres paraules, estem reescrivint la història de la nostra societat i en aquest precís moment se solapen paradigmes: el que està perdent la seva hegemonia passa a compartir-la amb un altre que emergeix (Llobera i Rubio 2015:146). Però el perdedor, l'Administració de la "Galàxia Guttenberg", caracteritzada perquè la informació es difon a través del paper, i entesa a la forma tradicional i assimilada a la vella màquina tailoriana, a les seves últimes raneres encara té suficient força vital per a fer que les innovacions tecnològiques i les adaptabilitats hagen de bregar amb una inèrcia que es resisteix a l'aprenentatge, les adaptacions flexibles i l'evolució (Salcedo i Mejía 2008:129).

I el model d'administració pública, de caràcter polièdric (Cerrillo 2007:15), juntament amb el nostre dret administratiu no poden quedar al marge d'aquesta nova etapa. L'administració de la "Galàxia Internet", del ciberespai, caracteritzada perquè la informació no necessita un suport físic que la materialitzi, és com tota organització, un sistema viu, obert, anàleg a la vida (Salcedo i Mejía 2008). Vitalitat que s'escindeix en dos aspectes: d'una banda, les distintes parts són interdependents, estan interrelacionades entre elles i amb el seu entorn, de tal manera que cada part és necessària i influeix en el funcionament no sols de l'organització sinó de tot el sistema. D'altra banda, es troba en equilibri dinàmic perquè pretén equilibrar les seves pròpies necessitats amb les de l'entorn de tal manera que el tot no és la suma de les parts sinó que el sistema en si mateix només pot ser explicat com un tot.

De conformitat amb les anteriors afirmacions és necessari detectar quins són els trets estructurals d'aquesta transformació, quins són els pilars vertebradors d'aquesta gran metamorfosi, per a no perdre el nord. En paraules que no són meves "...pegada su vista al vertiginoso día a día, el jurista puede perder el norte de los cambios de rumbo estructurales i representativos de una nueva época, cuando lo que en realidad le corresponde es predecir dichos cambios e incluso anticiparse a ellos, ingeniando las técnicas i herramientas que los hacen posibles..."(Gamero 2014:4).

I per a fer un diagnòstic adequat és necessari a) conèixer les causes que ens han conduït a la situació actual i b) caracteritzar aquesta situació:

- a) Les causes que ens han conduït a la situació actual són l'objecte d'aquesta investigació.
- b) La situació actual es caracteritza per les següents notes (Bustos 2015:1):
1. S'ha perdut i es continua **perdent patrimoni documental electrònic**.
 2. L'atomització ha caracteritzat la implementació de l'administració electrònica.
 3. **No han existit criteris generals comuns** per a l'inici de l'administració electrònica.

A la vista de les anteriors notes característiques de la situació actual i assumint la teoria neoinstitucionalista, perquè no podem oblidar que les institucions creades per cada societat intervenen en el desenvolupament i benestar d'aquesta (Arias 2011:28), és precisament des de l'anomenada teoria des de la qual formulo les següents preguntes, seguint els tres tipus de dinàmiques institucionals per aquesta plantejades. A saber: a) les dinàmiques de difusió institucional b) les dinàmiques d'aprenentatge organitzatiu i c) les dinàmiques de senda de dependència:

a) Pel que fa referència a la **pèrdua de patrimoni documental electrònic i en relació amb les dinàmiques de difusió institucional**: per què s'ha destruït al llarg d'aquests últims anys tal quantitat de patrimoni documental, sobretot en les administracions locals? Exposant la situació en els seus justos termes: a pesar de l'isomorfisme coercitiu i de les pressions normatives exigents amb la conservació documental, com a conseqüència d'atendre a processos mimètics abans que a la normativa vigent, s'ha produït una ingent destrucció de documents físics, que com si foguera en la Nit dels Vidres Trencats ha generat una fumarada que ha aconseguit entelar el que vindria a continuació: que els documents s'han convertit en dades emmagatzemades en bases de dades els drets de propietat intel·lectual de les quals corresponen íntegrament a empreses privades i no estan llicenciats.

I per què s'ha acollit el fenomen de l'isomorfisme mimètic? D'una banda, per la comoditat, perquè és més fàcil copiar a altres que buscar les pròpies solucions dintre de les organitzacions. I juntament amb la comoditat, ens trobem amb el temor davant de la implantació d'estratègies pròpies que poden ser objecte de crítiques en el cas de fracàs (Ramió 2001:12).

b) Pel que fa referència a l'atomització i **en relació amb les dinàmiques d'aprenentatge organitzatiu**: Per què el propi entorn institucional de l'administració pública es configura com "regnes de taifes" en compte d'optar per una combinació de les estratègies d'exploració i d'explotació? Si ens endinsem en qualsevol administració local, constatarem que hi ha un regne departamental en cadascun dels departaments municipals en què s'estructura l'organització. Aquests departaments municipals estan enfrontats entre si i així mateix entre les altres administracions públiques, que estant com estan atomitzades, també actuen com a regnes de taifes.

Tot això en una batalla per ser les primeres a destacar-se com a casos d'èxit, però que, paradoxalment, ha suposat un èxit per a les empreses privades en lògica correspondència amb el fracàs de l'administració pública. Per què? Perquè les empreses privades han rebut quantitats ingents de recursos econòmics per a, no obstant això,

crear i mantindre un oasi esplendorós, un verger tecnològic enmig d'un enorme desert, que cridem administració pública electrònica. Aquest ha estat el seu model institucional i de gestió en un intent de convertir-se en illes d'excel·lència de l'e-administració (Ramió 2012:4).

c) Pel que fa referència a l'absència **de criteris generals comuns i en relació amb les dinàmiques de senda de dependència** se'm plantegen diverses qüestions:

- Per quin motiu la major part de les administracions públiques estan patint problemes d'incompatibilitat de programes amb *software* propietari i fonts tancades, desconfiguració dels mòduls de firma electrònica, impossibilitat de recuperar informació en un fitxer en format obsolet (Gamero 2014:29), quan la normativa en vigor estableix “el full de ruta” (García 2016:475) a seguir?
- Per què els plecs de clàusules de les contractacions no exigien el compliment de la normativa ja en vigor?
- Per què continuem pujant per la branca de l'arbre des de la qual s'ha començat a pujar quan és possible tornar arrere o enfilar cap a una altra? (Criat 2009:16).
- On s'arxiven els documents electrònics que algunes administracions manifestaven gestionar, quan la gestió es realitzava a través de bases de dades? Es van amuntant acumulats en un servidor? (Bustos 2015:2).
- Realment ha estat necessari que es reguli expressament l'obligació de la necessària existència en tota administració d'un arxiu electrònic únic on hauran de registrar-se tots els documents relatius als procediments ja finalitzats assegurant la seva accessibilitat futura? (Valero 2015:20). Perquè no oblidem que l'expedient electrònic tramitat finalitza quan s'arxiva (Bustos 2015:8)

Concloent amb la introducció i compendiant i estructurant els anteriors plantejaments resulta el següent:

- **Premissa:** Hi ha una estratègia legal per a la implementació de l'administració electrònica comuna que de forma obligatòria ha d'aplicar-se a totes les administracions públiques espanyoles i que consisteix en la reutilització d'actius, com veurem a continuació.
- **Pregunta d'investigació:** quines són les causes que comporten que a pesar d'haver seguit l'estratègia legal en la totalitat de les administracions locals municipals ens trobem amb l'atomització i carència d'interoperabilitat actuals?
- **Hipòtesi:** *L'absència d'independència tecnològica il·lustra la interoperabilitat en la implementació de l'administració electrònica.*

2.- Estat de la situació. Antecedents i problemàtica actual

2.1.- Missió i visió europea del servei públic d'administració electrònica

Com a estat membre de la Unió Europea, Espanya no pot desconèixer que la totalitat de la normativa que dicti ha de respectar els paràmetres legals establerts per Europa, que lògicament seran evolutius i per tant, tenen la seva pròpia línia del temps (veja figura 1):

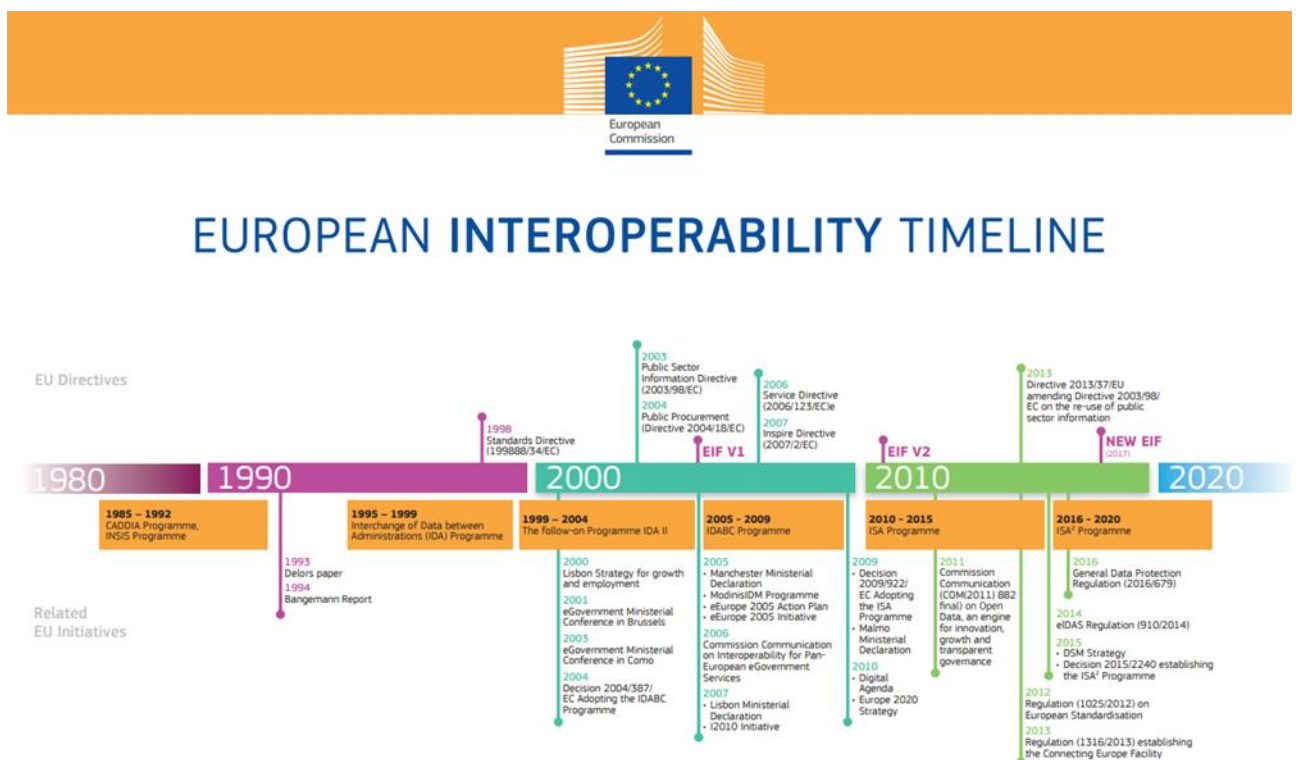


Figura 1. Pòster de línia del temps de la interoperabilitat. Extreta de Comissió Europea (2018).

A la vista de l'anterior línia del temps destaco la vinculació jurídica dels següents documents que afecten directament al fi d'aquesta investigació:

- Decisió 1719/1999/CE del Parlament Europeu i del Consell de 12 de juliol de 1999 sobre un conjunt d'orientacions, entre les quals figura la identificació dels projectes d'interès comú, relatiu a xarxes transeuropees destinades a l'intercanvi electrònic de dades entre administracions (IDA), el punt 189 de la qual estableix que: *"...es esencial conseguir el máximo uso de normas, de especificaciones de acceso público y de aplicaciones de dominio público con vistas a garantizar la interoperabilidad sin fisuras para lograr economías de escala y aumentar los beneficios que se derivan de tales redes"*.

- Comunicació (2010) 743 final, de la Comissió al Parlament europeu, al Consell, al Comité Econòmic i Social Europeu i al Comité de les regions, Pla d'Acció Europeu sobre Administració Electrònica 2011-2015 Aprofitament de les TIC per a promoure una administració pública intel·ligent, sostenible i innovadora, contempla entre les seves prioritats i accions: *“Allí donde la Comisión pueda crear unas condiciones favorables, las medidas propuestas incluirán la adopción de instrumentos legales, la fijación de normas, la formulación de marcos comunes, **la implantación de herramientas genéricas, la aportación de elementos técnicos básicos (reutilizables) y la garantía de la interoperabilidad**”*. Així mateix, la comunicació arreplega entre les accions previstes les següents:

Las acciones previstas conducirán a la elaboración de una estrategia común para conseguir la interoperabilidad entre los Estados miembros a nivel europeo.

2011-2015	La Comisión (a través del programa ISA) llevará a cabo actividades encaminadas a la puesta en marcha del Marco Europeo de Interoperabilidad (EIF) y de la Estrategia Europea de Interoperabilidad (EIS), que se espera queden adoptados en 2010.
2012	La Comisión organizará intercambios de conocimientos técnicos y <u>promoverá la reutilización y el uso compartido de soluciones para implantar unos servicios de administración electrónica interoperables</u> . Se incluye el establecimiento de interfaces para acceder a las fuentes nacionales auténticas y utilizarlas.
2013	Los Estados miembros deberán haber adaptado al EIF sus marcos nacionales de interoperabilidad ³⁴ .

- La Comunicació (2010) 744 final, de la Comissió al Parlament Europeu, al Consell, al Comité Econòmic i Social Europeu i al Comité de les regions «Cap a la interoperabilitat dels serveis públics europeus», l'Annex II de la qual estableix com a principi fonamental desé la “Reutilizabilidad” definida com:

*“**Reutilizar significa** que las administraciones públicas que se enfrentan a un problema concreto tratan de aprovechar el trabajo de otras averiguando qué está disponible, evaluando su utilidad o pertinencia para el problema de que se trate y decidiendo utilizar soluciones que se han demostrado satisfactorias en otros lugares. Esto supone que las administraciones públicas deben estar dispuestas a compartir con otras sus soluciones, conceptos, marcos, especificaciones, herramientas y componentes, lo cual se puede facilitar aplicando el principio de apertura, según lo anteriormente descrito. **La reutilización y la puesta en común conducen de forma natural a una cooperación que utiliza plataformas de colaboración** en pro de unas metas comunes acordadas y mutuamente beneficiosas. Por consiguiente, **la reutilización resulta esencial para un desarrollo eficiente de los servicios públicos europeos**”*.

- DECISIÓN (UE) 2015/2240 DEL PARLAMENT EUROPEU I DEL CONSELL de 25 de novembre de 2015 per la qual s'estableix un programa relatiu a les solucions d'interoperabilitat i els marcs comuns per a les administracions públiques, les empreses i els ciutadans europeus (programa ISA2) com a mitjà de modernització del sector públic. El seu article 8 punt 7 estableix que: *“Con el fin de evitar la duplicación,*

*las soluciones de interoperabilidad financiadas en el marco del programa ISA2 utilizarán como referencia los resultados obtenidos con iniciativas relevantes de la Unión o de los Estados miembros, cuando proceda, y **reutilizarán las soluciones de interoperabilidad existentes***”.

- Comunicació (2016) 179 final, de la Comissió al Parlament Europeu, al Consell, al Comité Econòmic i Social Europeu i al Comité de les regions Pla d'Acció sobre Administració Electrònica de la UE 2016-2020. Accelerar la transformació digital de l'administració. Entre les seves prioritats polítiques com a punt 3.1 estableix que: **“Los servicios públicos digitales deberían aprovechar soluciones y servicios compartidos y reutilizables basados en especificaciones técnicas y normas acordadas con el fin de reducir sus costes de desarrollo y su tiempo de implementación y de aumentar la interoperabilidad”**.
- Decisió d'execució (UE) 2017/863 de la Comissió de 18 de maig de 2017 per la qual s'actualitza la llicència EUPL dels programes informàtics de font oberta per a continuar facilitant l'intercanvi i la reutilització dels programes desenvolupats per les administracions públiques. Destaco que s'“actualitza” la llicència EUPL (primera versió 2007, actualitzada en 2009) per a **“seguir facilitando el intercambio y la reutilización de los programas desarrollados por las administraciones públicas”**.
- Declaració de Tallin sobre administració electrònica aprovada per unanimitat el 6 d'octubre de 2017 en què sobre la base de la interoperabilitat per defecte manifesta que es desenvoluparan **“soluciones TIC en propiedad o desarrolladas por las administraciones públicas con una mayor disponibilidad a fin de que tanto el sector privado como la sociedad civil puedan reutilizarlas”**. Se sol·licita que la Comissió **“fortalezca los requisitos de uso de soluciones de fuente abierta y estándares a la hora de (re)elaborar las soluciones y los sistemas TIC con financiación de la UE, incluyendo una política adecuada de licencia abierta–en 2020”**.

En resum, al llarg de tots aquests anys, la Unió Europea ha exigit les següents garanties de la interoperabilitat en la prestació del servei públic d'administració electrònica:

- 1) Aplicacions de domini públic, solucions TIC en propietat o desenvolupades per les administracions públiques.
- 2) La reutilització com a forma de cooperació mitjançant plataformes de col·laboració.

Analitzaré aquestes garanties de la interoperabilitat en l'ordenament jurídic espanyol.

2.2. Missió i visió espanyola del servei públic d'administració electrònica

2.2.1.- Aplicacions de domini públic, solucions TIC en propietat o desenvolupades per les administracions públiques

A la vista de les garanties de la interoperabilitat europees, el legislador espanyol fidel a la idea d'“interoperabilitat tant tècnica, com semàntica i organitzativa” necessària perquè les Tecnologies de la Informació i la Comunicació permeten l'accés electrònic dels ciutadans als serveis públics, publica l'any 2007 una norma precisament amb aquest títol “Accés electrònic dels ciutadans als serveis públics”.

Efectivament, conscient el legislador del 2007 que **el desenvolupament de l'administració electrònica és encara insuficient com a conseqüència que les previsions dels articles 38, 45 i 59 de la Llei de l'any 1992 són facultatives**, decideix donar el pas del «podran» pel «deuran». En aquest sentit es pronuncia la seva Exposició de Motius punt primer.

Com ja van observar Embid Irujo en relació amb els drets arreplegats a l'article 35 de la Llei 30/1992, de 26 de novembre i Cotino Hueso en relació amb els arreplegats a l'article 6 de la Llei 11/2007, en aquestes normes va tindre lloc un esforç de codificació jurídica de drets subjectius dels ciutadans, però el caràcter mediat que té el ple exercici d'aquests drets estava condicionat pel desenvolupament del procediment electrònic en les pròpies administracions públiques que garantirà l'exercici dels diferents drets (Cerrillo 2011:33 i 34).

No dubto a afirmar que aquest any 2007 és una fita essencial al nostre camí. La llei de l'any 2007 ja imposava obligacions a les administracions públiques a partir de 31 de desembre de 2009 i arreplegava els mecanismes per a fer-les efectives. Però aquesta norma no tenia disposicions vinculants per a les administracions públiques perquè la seva Disposició Final tercera supeditava a les disponibilitats pressupostàries de les administracions autonòmiques i locals l'exercici dels drets reconeguts a l'article 6 en relació amb la totalitat dels procediments i actuacions de la seva competència. Entre aquestes obligacions destaco les següents:

- La Llei 11/2007, de 22 de juny, d'Accés Electrònic dels Ciutadans als Serveis Públics, regulava i regula al seu art. 45 la **reutilització de sistemes i aplicacions de propietat de l'Administració** i definia al seu annex, lletra c) l'aplicació de **fonts obertes** com “**Aquella que se distribueix amb una llicència que permete la llibertat de executar-la, de conèixer el còdigo font, de modificar-la o millorar-la i de redistribuir còpies a altres usuaris**”.

Quan aquesta norma feia i continua fent referència a la necessitat que les administracions públiques ostenten els drets de propietat de les aplicacions tant si aquestes han estat desenvolupades pels seus serveis com quan el seu desenvolupament ha estat objecte de contractació, estava i està fent referència entre altres **drets exclusius de l'explotació del programa d'ordinador per part de qui sigui el seu titular**, al dret a “*qualsevol forma de distribució pública inclòs el lloguer del programa d'ordinador original o de les seves còpies*”, és a dir, el dret a la seva reutilització, de conformitat amb el que disposa el derogat article 4 de la Llei 16/1993, de 23 de desembre d'incorporació al Dret espanyol de la Directiva

91/250/CEE, de 14 de maig de 1991, sobre la protecció jurídica de programes d'ordinador.

Ara com ara aquests drets exclusius d'explotació estan regulats a la Secció segona del capítol III del títol II, articles 17 a 23 del Reial Decret Legislatiu 1/1996, de 12 d'abril, pel qual s'aprova el text refós de la Llei de Propietat Intel·lectual, regularitzant, aclarint i harmonitzant les disposicions legals vigents sobre la matèria.

No pot ser més clar el text de la norma. Amb independència de les disponibilitats pressupostàries, exigeix que les administracions públiques siguin titulars dels drets de propietat intel·lectual de les aplicacions, tant en aquells casos en què es desenvolupin pels seus serveis com en aquells altres, el desenvolupament dels quals ha estat objecte de contractació. El motiu no és un altre que el de permetre que l'administració titular dels drets de propietat intel·lectual de l'aplicació d'administració electrònica pugui posar-la a disposició de qualsevol administració i declarar-la de fonts obertes.

- Així mateix l'article 16 del Reial Decret 4/2010, de 8 de gener, pel qual es regula l'Esquema Nacional d'Interoperabilitat en l'àmbit de l'Administració Electrònica (ENI) regulava i regula les condicions de llicenciamnt aplicables de les aplicacions, els drets de propietat intel·lectual de les quals siguin titulars les Administracions Públiques i de les que declarin com de fonts obertes. L'últim paràgraf d'aquest precepte fa referència a les següents famílies de llicències en programari de fonts obertes (veure figura 1)

Família de llicències	Ejemplos destacados	Fuerzan <i>copyleft</i>	Características destacadas
Tipo <i>copyleft</i>	GPL, GFDL	Sí, tanto para código fuente como para código binario.	Obligan a la publicación del código fuente cuando se libera código binario; especial preocupación por forzar el efecto <i>copyleft</i> en programas que incluyan código bajo este tipo de licencias.
Tipo BSD	Licencia BSD, BSD modificada, Licencia Software Apache	No.	El código licenciado puede mezclarse libremente con código software propietario; algunas especifican obligación de atribuir autoría al proyecto que generó ordinariamente el código.
Tipo MPL	Mozilla Public License	Sí, para el código fuente; se excluye el código binario.	Incompatible con licencias tipo GPL; favorece la adopción de código binario por parte de empresas de software propietario; permite aplicar licencias propietarias a ciertas partes del código, liberando las restantes.
Licencias artísticas	Licencia artística Perl	No.	Definición muy pobre desde un punto de vista jurídico y legal; muy poco utilizadas.
Otras licencias específicas	EUPL	Lo admiten, caso de incluir código de licencias tipo <i>copyleft</i> .	Creadas específicamente para ciertos entornos, por ejemplo, la EUPL está pensada para licenciamnto de programas de código abierto de las Administraciones Públicas europeas.

Figura 1: Comparativa de característiques de les principals famílies de llicències en programari de fonts obertes. Extreta de CENATIC 2008.

Amb la finalitat de facilitar la comprensió i implementació de les disposicions legals (en concret els articles 45 i 46 de la Llei 11/2007, i els articles 16 i 17 de l'ENI) el Ministeri

d'Hisenda i Administracions Públiques publica la Guia de publicació i llicenciament d'actius. Aquesta Guia proposa un model de clàusula a incloure als plecs o contractes per a l'adquisició d'actius programari que posteriorment es pretengui distribuir sota la llicència EUPL o sota qualsevol altres llicències de fonts obertes substituint la referència a la llicència EUPL per la llicència triada. Incloc la clàusula com a annex 1 d'aquest treball.

2.2.2.- Reutilització com a forma de cooperació mitjançant plataformes de col·laboració

Ja l'any 1992, una llei que “simplement” regulava el règim jurídic de les administracions públiques i el procediment administratiu comú ja reconeixia que l'*extraordinari avanç experimentat a les nostres Administracions Públiques s'havia limitat al funcionament intern* de les mateixes. Per aqueix motiu, amb la finalitat d'acostar eficaçment els serveis administratius als ciutadans aquesta norma configurava la **necessària cooperació institucional com un deure general**, essència del model d'organització territorial de l'Estat autonòmic.

També des del llavors Ministeri d'Administracions Públiques, es reconeixia la idea de la cooperació interadministrativa. L'any 2003, la directora general d'Organització Administrativa, Zatarain de la Vall, considerava de justícia la **primacia de la cooperació interadministrativa** com a element essencial de la transformació de l'Administració Pública i manifestava que s'estava treballant amb les comunitats autònomes per a la posada en marxa d'una Administració Electrònica que atorgara confiança, seguretat, facilitat i servei diferent i eficaç a ciutadans i empreses.

I més en concret, el 24 de **juny de 2004**, es publicaven els Criteris de seguretat, normalització i conservació de les aplicacions utilitzades per l'Administració General de l'Estat en l'exercici de les seves potestats. Entre els criteris de normalització s'inclouïa el **“papel del software libre en el desarrollo de la Administración electrónica, contemplando la promoción de su uso y ligándolo estrechamente a la extensión de los denominados estándares abiertos y al logro de la interoperabilidad”**.

L'any 2007, l'art. 46 de la Llei 11/2007 regulava i continua regulant la transferència de tecnologia entre Administracions. S'establí com a instrument de col·laboració, el Centre de Transferència de tecnologia (CTT) l'objecte del qual consisteix a afavorir la reutilització d'aplicacions per les administracions públiques com així s'entenia des de l'aleshores Ministeri d'Hisenda i Funció Pública per part del subdirector adjunt de la Secretaria General de Coordinació d'Unitats TIC, Amutio Gómez qui recordava la insistència de la Unió Europea a través de diversos actes i documents en la promoció de la reutilització de solucions (Amutio 2012).

Per aquest motiu el CTT es troba vinculat amb els repositoris internacionals JOINUP i Banc Interamericà de Desenvolupament, així com també amb les forges d'unes quantes CC.AA. (Illes Balears, Andalusia, Catalunya, Galícia, Euskadi). Així mateix treballa en col·laboració amb el Centre Nacional de Referència d'Aplicació de les Tecnologies de la Informació i la Comunicació basades en fonts obertes (CENATIC), regulat a la Disposició addicional tercera de l'ENI.

En altres paraules, el Centre de Transferència de Tecnologia era la resposta al mandat de l'article 46 de la Llei 11/2007 i continua sent la resposta de l'article 17 de l'ENI i de l'article 158 de la Llei 40/2015 d'1 d'octubre, de Règim Jurídic del Sector Públic.

Resumint: des de l'entrada en vigor de la Llei 11/2007, el 24 de juny de 2007 ja regulava el nostre ordenament jurídic de forma expressa el **concepte de reutilització d'aplicacions**, si bé únicament se li va atribuir caràcter potestatiu a la seva implementació. Ara bé, l'anterior caràcter potestatiu de la reutilització no aplegava a la titularitat jurídica dels drets de propietat intel·lectual dels aplicatius. Si la reutilització és potestativa en aquest moment, no obstant això ja és obligatori que l'administració ostente els drets de propietat intel·lectual. La norma és meridianament clara en el sentit d'exigir que l'Administració Pública **ostente els drets de propietat intel·lectual que constitueixen requisit sine qua non per a la reutilització de sistemes i aplicacions**.

Assentat l'anterior requisit l'any 2007, es publiquen l'any 2010 el Reial Decret 3/2010, de 8 de gener, pel qual es regula l'Esquema Nacional de Seguretat en l'àmbit de l'Administració Electrònica (ENS) i el Reial Decret 4/2010, de 8 de gener, pel qual es regula l'Esquema Nacional d'Interoperabilitat en l'àmbit de l'Administració Electrònica (ENI). Aquestes normes estan actualment en vigor amb el caràcter de bases del règim jurídic de les administracions públiques (Disposicions finals primera).

Aquests textos legals substitueixen els Criteris de seguretat, normalització i conservació de les aplicacions utilitzades per l'Administració General de l'Estat en l'exercici de potestats publicats per la Resolució de 26 de maig de 2004.

A l'ENI són constants les referències a la relació entre la Interoperabilitat, la Reutilització, el Programari de Fonts Obertes i la Llicència Pública de la Unió Europea. Com a exemple destaco la pròpia Exposició de Motius al punt II i al punt III; l'article 7, l'article 16 i l'article 17. La redacció d'aqueix últim precepte es repeteix als articles 157 i 158 de la Llei 40/2015.

Per tant, la normativa a l'any 2010 segueix el model d'Administració electrònica que va establir la Llei 11/2007, amb una important excepció: imposa el **caràcter obligatori de la reutilització d'aplicacions**, en emprar la forma verbal futura en tots els verbs "**afavorirà, utilitzaran, enllaçaran, deuran**". Si la legislació precedent establí l'obligatorietat de la titularitat pública dels drets de propietat intel·lectual, però deixava a l'arbitri de les administracions la possibilitat de la reutilització, des de l'any 2010 la reutilització d'aplicacions és legalment obligatòria.

No podia ser d'una altra manera: la pròpia idea d'interoperabilitat porta implícita la idea de coordinació, tal com d'altra banda reconeix el propi ENI en **definir la interoperabilitat** com "*un proceso integral, en el que no caben actuaciones puntuales o tratamientos coyunturales, debido a que la debilidad de un sistema la determina su punto más frágil y, a menudo, este punto es la coordinación entre medidas individualmente adecuadas, pero deficientemente ensambladas*".

El 15 de febrer de 2013, al nostre país, seguint les directrius europees s'aprova l'Agenda Digital per a Espanya, que fixa "el marc de referència per a establir un full de ruta en matèria TIC i d'administració electrònica" i l'"estratègia d'Espanya per a assolir els objectius de l'Agenda Digital per a Europa", per a l'any 2020. En concret el subobjectiu 3.3, dins de l'Objectiu 3 consisteix a "Racionalizar y optimizar el empleo de las TIC en las Administraciones Públicas", una de les línies d'actuació de la qual és "**Colaborar en la consecució de la "Administración Sin Papeles" en todo el territorio nacional y en todas las Administraciones Públicas, desarrollando soluciones que permitan la puesta en marcha inmediata de los servicios básicos de Administración electrónica en todos los organismos públicos**".

I l'any 2015 es publiquen les lleis 39/2015 d'1 d'octubre, del Procediment Administratiu Comú de les Administracions Públiques i 40/2015, d'1 d'octubre, de Règim Jurídic del Sector Públic. Ara bé, tant l'ENS i l'ENI junt amb totes les Normes Tècniques que els van desenvolupar amb caràcter de normes bàsiques ja estaven en vigor amb anterioritat a la publicació i posterior entrada en vigor d'aquests textos legals i no han estat derogades. És a dir, la seva aplicació ja era exigible en el passat per la qual cosa no sols es projecta cap al futur per als nous desenrotllaments d'administració electrònica que s'implementen a partir de l'any 2015 (Gamero 2014:30).

Si el full de ruta estava tan clar i no existeixen a penes novetats, què suposa l'entrada en vigor de les lleis 39/2015 i 40/2015? Únicament ens recorden que no fèiem el que devíem. Per a demostrar l'anterior afirmació només hem de llegir d'una banda la Disposició Addicional segona de la Llei 39/2015 i d'altra banda els articles arts. 156, 157 i 158 de la Llei 40/2015. D'aquesta lectura es desprèn que la Llei 40/2015 no fa més que ampliar l'obligatorietat de la Llei 39/2015 d'utilitzar solucions disponibles per a la seva reutilització, amb l'excepció en termes d'eficiència en l'assignació i utilització dels recursos públics, exigències dels principis d'estabilitat pressupostària i sostenibilitat financera.

Però no estic afirmant que aquesta obligatorietat ja derivava del 2010 amb l'ENI? Per què era necessari recordar-ho? Des de l'any 2010, amb caràcter previ a l'adquisició, desenvolupament o manteniment al llarg de tot el cicle de vida d'una aplicació, tant si es realitza amb mitjans propis com mitjançant la contractació dels serveis corresponents, les administracions públiques ja estaven obligades a consultar al directori general d'aplicacions dependent de l'Administració General de l'Estat, si existia alguna solució disponible per a la seva reutilització. La normativa se serveix d'aquest recordatori per a introduir un nou element. Concretament, refereix a la necessitat de justificar davant del Ministeri d'Hisenda i Administracions Públiques que es pot prestar el servei d'administració electrònica d'una manera més eficient que mitjançant la reutilització d'actius. Tot allò sense oblidar, com a premissa la interoperabilitat, la compatibilitat informàtica i la interconnexió i transmissió telemàtica de les sol·licituds, escrits i comunicacions entre registres i plataformes de l'Administració estatal.

Si estic afirmant des de l'inici d'aquest discurs que la reutilització d'actius és un requisit per a la interoperabilitat, podem entendre que quan planteja la norma la necessitat de justificar la no reutilització d'actius, d'això es desprèn que és possible aqueixa no reutilització? De cap manera. Torno a recordar, perquè no la perdem de vista, que la normativa de l'any 2010 segueix en vigor. Això suposa que segueix exigint-se que l'administració ostente els drets de propietat dels actius tant en el cas que aquests hagin estat desenvolupats pels seus serveis com en el cas que hagin estat objecte de contractació amb la finalitat de possibilitar i permetre la seva reutilització com a garantia de la interoperabilitat del servei públic d'administració electrònica. L'anterior afirmació la confirma el TC a la seva sentència del Ple del Tribunal Constitucional 55/2018, de 24 de maig de 2018 que qualifica aquesta justificació de la no reutilització de *“requerimiento de caracter formal”*. Es tracta d'*“una comunicació al Ministerio de Hacienda y Administraciones Públicas, no de una autorización previa que deba conceder ese órgano estatal”*. Continua afirmant aquesta sentència al seu Fonament jurídic 11.b) que la llei *“favorece el uso compartido de recursos electrónicos”* i al seu Fonament jurídic 11.f), declara la constitucionalitat de la Disposició addicional 2a de la Llei 39/2015 com *“una técnica de colaboración interadministrativa, esencial en el Estado de las Autonomías”*

Per tant, coincideixo amb Chaves García quan afirma que l'anterior sentència “no cambia el rumbo del buque de la normativa básica” (Chaves 2018). Es conceptualitza l'adhesió com una tècnica de cooperació, voluntària, i no una tècnica de coordinació que és obligatòria com així ho estableix expressament la pròpia Exposició de Motius de la Llei 40/2015, al punt VI quan afirma que: “*Siguiendo la jurisprudencia constitucional, se definen y diferencian dos principios clave de las relaciones entre Administraciones: la cooperación, que es voluntaria y la coordinación, que es obligatoria*”. A aquest caràcter “potestatiu” atribuït a l'adhesió a les plataformes estatals ja havia fet referència la Sentència del Tribunal de Justícia de Castella la Manxa número 504 de 20 de desembre de 2017 dictada en relació amb la Plataforma d'Administració Electrònica per a entitats locals Sedipualb@ que resol el recurs d'apel·lació número 286/17.

Així doncs, una lectura integradora del conjunt de la normativa i de les sentències dels tribunals únicament poden conduir a una conclusió: **la potestat d'autoorganització tant de l'administració autonòmica com de la local possibilita que aquestes desenvolupen pels seus propis mitjans o contracten les seves pròpies plataformes per a prestar el servei d'administració electrònica i no reutilitzen la totalitat dels actius existents en el CTT**. Cadascun d'aquests actius reutilitzables té una finalitat dins del procediment administratiu i és necessària la seva integració en una plataforma, en un altre *software*, per a poder prestar de forma íntegra el servei d'administració electrònica. Plataforma, la titularitat de la qual ha de ser pública, ja siga estatal, autonòmica o local.

Com a exemple de plataforma que integra distints actius reutilitzables i que al seu torn també és reutilitzable es troba disponible com SAAS (*Software As a Service*), al CTT la Plataforma d'Administració Electrònica per a entitats locals Sedipualb@ des de l'adopció de l'acord del ple de la Diputació d'Albacete l'1 de desembre de 2017.

Els drets de propietat intel·lectual de la Plataforma Sedipualb@ pertanyen a la Diputació d'Albacete perquè ha estat desenrotllada pels empleats públics. Fins a la data no ha estat declarada com de fonts obertes.

Però el 30 de setembre d'enguany 2018, la legislació administrativa, qualificada com motoritzada, fa honor a aquest adjectiu. Entra en vigor la Resolució de 20 de setembre de 2018, del Congrés dels Diputats, per la qual s'ordena la publicació de l'Acord de Convalidació del Reial Decret Llei 11/2018, de 31 d'agost, que modifica la Llei 39/2015, d'1 d'octubre, del Procediment Administratiu Comú de les Administracions Públiques.

Però em pregunto què comporta l'entrada en vigor d'aquest Reial Decret Llei 11/2018 perquè tornen a córrer rius de tinta: Res especialment rellevant perquè:

- D'una banda, es modifica la disposició final setena de la Llei 39/2015. Afecta únicament l'adhesió “voluntària” a les plataformes i registres de l'Administració General de l'Estat (Disposició addicional segona).
- I d'altra banda, continuaran en vigor fins al 2 d'octubre de 2020 els preceptes de les lleis 30/1992, 11/2007 i els articles 2.3, 10, 13, 14, 15, 16, 26, 27, 28, 29.1.a), 29.1.d), 31, 32, 33, 35, 36, 39, 48, 50, els apartats 1, 2 i 4 de la disposició addicional primera, la disposició addicional tercera, la disposició transitòria primera, la disposició transitòria segona, la disposició transitòria tercera i la disposició transitòria quarta del Reial Decret 1671/2009, en relació amb el registre electrònic d'apoderaments, registre electrònic, punt d'accés general electrònic de l'Administració i arxiu únic electrònic.

El motiu d'aquesta nova vacatio legis ha estat la impossibilitat, en data 2 d'octubre de 2018, de comptar amb serveis públics d'administració electrònica plenament interoperables. Efectivament:

- La pròpia exposició de motius del Reial Decret Llei 11/2018, de 31 d'agost, al punt VI explica la finalitat d'aquesta ampliació: *“Esta ampliación del plazo **permitirá de forma coordinada completar todos los aspectos jurídicos, organizativos, procedimentales y técnicos** que compatibilicen la garantía plena del ejercicio de los derechos y la validez jurídica de los procedimientos, junto con el respeto del marco de distribución de competencias que consagra la reciente Sentencia del Tribunal Constitucional 55/2018, de 24 de mayo, antes citada”*.
- I també es justifica aquesta ampliació des dels actuals ministeris de Política Territorial i Funció Pública i d'Hisenda pels motius següents:
 - D'una banda, perquè cap administració pública espanyola compleix plenament amb la legislació, almenys a data 12 de setembre de 2018 (subdirector General del Ministeri d'Hisenda, Bustos Pretel 2018).
 - D'altra banda, pels efectes jurídics que es derivarien d'aquest incompliment per al conjunt de les administracions públiques (secretari general d'Administració Digital del Ministeri de Política Territorial i Funció Pública, de Pablo Martín 2018).
 - Finalment, per la necessitat d'assentar la pràctica de la reutilització d'aplicacions en mode producte i en mode servei en xarxa” (subdirector Adjunt de Coordinació d'Unitats TIC del Ministeri de Política Territorial i Funció Pública, Amutio Gómez 2013:14).

Com hem pogut observar anteriorment seguim com estàvem a nivell legal.

2.3. Obstacles a la interoperabilitat

Però no tot seria tan fàcil. **Ja a l'agost de 2012** l'Observatori d'Administració Electrònica detectava l'existència de regnes de taifes, de “silos administrativos”. La normativa no s'estava complint i la superació d'aquesta disfunció, anomalia o patologia -utilitze's el substantiu oportú a juí del lector- **exigia la reutilització d'aplicacions enteses com a producte o com a servei** (Observatori d'Administració Electrònica agost 2012).

El **diagnòstic de la situació en aquest moment**, optant personalment pel qualificatiu de patologia, podia resumir-se, en paraules de Gamero Casat en una “informatització del caos” (Gamero 2014:29) a causa de:

- a. L'incompliment de la normativa legalment vigent que va derivar en obstacles a la interoperabilitat (tant semàntica, com tècnica i organitzativa)
- b. Del descompassament entre Administracions Públiques.
- c. La utilització de tecnologies propietàries sense llicenciar.

Aquest últim obstacle per a la interoperabilitat ja va ser detectat per un dels actors que intervenen en aquesta política pública, a qui se li atribueix el rol de controlador dels comptes públics, el Tribunal De Comptes. En concret destaco els informes següents:

- Informe número 743 de Fiscalització de la contractació celebrada durant l'exercici 2004 per les entitats del sector públic estatal sotmeses als procediments de contractació establits en el text refós de la Llei de Contractes de les Administracions Públiques. A pesar que es feia constar en els informes previs a la contractació *“que, tanto el “hardware” como el “software”, utilizaban tecnologías propiedad de una determinada empresa (la que resultó finalmente adjudicataria), señalando que “este tipo de equipamiento choca frontalmente contra la tendencia actual de utilizar equipamiento basado en sistemas abiertos, sobre el cual se puede colocar software de distintos fabricantes, de tal manera que la operativa del servicio no dependa de las decisiones que toma una compañía externa”...la GISS ha vuelto a optar una vez más por la **continuidad en la utilización de tecnologías propietarias, prolongando la situación de cautividad**”*.
- Informe número 947 de Fiscalització de la contractació celebrada durant els exercicis 2006 al 2009 per la Gerència d'Informàtica de la Seguretat Social es pronunciava respecte a l'opció de la continuïtat en la utilització de tecnologies propietàries en indicar que *“...a juicio de este Tribunal, **resultaría conveniente** que la GISS, al planificar las adquisiciones de bienes i servicios informáticos, **considerase la opción por tecnologías no propietarias y por software abierto...**”*.

2.4. Estratègia legal per a la implementació del servei públic d'administració electrònica

Arribats a aquest punt, recapitulo. Coincideixen en la definició del problema els següents actors: poder legislatiu europeu, espanyol i d'algunes Comunitats Autònomes, poder judicial espanyol i poder executiu espanyol, d'algunes Comunitats Autònomes i d'algunes administracions locals.

Crec necessari recordar que la definició del problema depèn del seu plantejament i que al plantejament d'aquest, els actors intervinents en una política pública no són asèptics: cada actor, en funció dels seus interessos, tindrà un enfocament del problema d'acord amb la solució, evidentment, concordant amb les seves pretensions.

I dit tot això ja estic en condicions de plantejar una pregunta: què volem aconseguir amb la prestació del servei públic d'administració electrònica? Per a què s'apliquen les noves tecnologies a l'administració pública? O com es qüestionava irònicament el rector de l'Open Universiti, John Daniel: “Señoras y señores, las nuevas tecnologías son la respuesta, ¿cuál era la pregunta?” (Subirats 2011:29). Pregunta que ha de tindre la mateixa resposta en totes les administracions públiques si no volem agreujar amb el desigual desenvolupament i aplicació de l'administració electrònica la bretxa digital existent a la nostra societat com ha ocorregut fins avui.

Sembla que el legislador tant europeu com estatal i alguns legisladors autonòmics (Andalusia, Illes Balears, Catalunya i País Basc) tenen clara la resposta i disposen de directoris d'aplicacions reutilitzables enllaçats amb el Centre de Transferència de

Tecnologia i amb el directori europeu JOINUP la finalitat del qual és “Share and reuse Interoperability solutions for public administrations, businesses and citizens”.

També tenen clara la resposta sectors destacats de la nostra doctrina que han anat per endavant del legislador en el desenvolupament de l'Administració electrònica mostrant les principals qüestions jurídiques que havien de ser tractades (Rivero 2011:133). En concret:

- Cerrillo Martínez ja manifestava que, de la lectura de la normativa espanyola reguladora de l'administració electrònica, es desprèn que la mateixa regula “...nuevos mecanismos para ejercer derechos ya reconocidos previamente por otras normas...” (Cerrillo 2005:9). La nova generació de normes reguladores de l'administració electrònica hauria d'avançar en la senda de garantir la cooperació i la interoperabilitat, la reutilització d'aplicacions i la prestació conjunta de serveis (Cerrillo 2010:50). Per a aquest autor el “...punto de partida y como requisito sine qua non para el ejercicio de los derechos de los ciudadanos es necesario el desarrollo de la Administración electrónica...-cuyo-...despliegue...está directamente vinculado a la cooperación entre las Administraciones públicas”. Continua afirmant que “...el derecho a no aportar datos y documentos que estén en poder de las Administraciones públicas, está condicionado por la interoperabilidad que exista entre las Administraciones públicas a través de medios electrónicos que les permita intercambiar datos y documentos...”. Així mateix, considerava “la reutilización de aplicaciones” com “instrumento a través del cual se canaliza la cooperación interadministrativa” (Cerrillo 2011:35, 36 i 37) i qualifica d'imprescindible aprofundir en les fórmules de cooperació entre les quals inclou la reutilització de sistemes i aplicacions regulada a l'article 157 de la Llei 40/2015 (Cerrillo 2016:11).
- Sánchez González manifesta que s'aposta pel disseny d'una “auténtica Administración cooperativa” en aprofundir en els principis de col·laboració i Administració electrònica (Sánchez 2015).
- Valero Torrijos afirma que es produeix un canvi de paradigma en la gestió documental del tal forma que “...el documento —y, por tanto, los expedientes— como unidades básicas de gestión documental se sustituyen por los datos que, de este modo, se convierten en el objeto cuya integridad y autenticidad deben ser garantizadas...En última instancia, resulta imprescindible pasar de una gestión basada en los usuarios de la información a otra que, por el contrario, habrá de sustentarse en la gestión de tratamientos de los datos...” (Valero 2014:7).
- Per la seva part Peña López manifesta que “...De lo que trata realmente la Administración electrónica es de cómo poder hacer muchas más cosas con la ingente cantidad de datos e información disponible...” (Peña 2016:39).

Tots aquests actors tenen clar el cercle virtuós de la titularitat dels drets de propietat dels actius, la seva reutilització i la interoperabilitat. Per tant, no existeix un altre camí a seguir: **existeix una estratègia legal per a la implementació de l'administració electrònica que de forma obligatòria ha d'aplicar-se a les administracions locals i que consisteix en la reutilització d'actius.**

3.- Metodologia

3.1.- Disseny de la investigació i enfocament metodològic

Els motius que em fan optar pel disseny de la investigació, que, atenent la seva temporalitat, és **transversal** i per l'enfocament metodològic que és el **mètode qualitatiu d'investigació comparatiu** seleccionant casos diferents, són els següents:

- si bé en el disseny d'aquesta, l'evolució històrica m'ajudarà a entendre millor les actuacions individuals dels municipis que integren la mostra (Sala 2010b:24), únicament mesuraré cadascun dels individus de la mostra una sola vegada (Coscolluela, Fornieles i Turbany 2018:9).
- Així mateix, pel caràcter concret d'aquesta investigació, les preguntes plantejades, la classe de dades disponibles i la hipòtesi que contrastaré (Sala 2010a:22).

3.2.- Població, selecció de casos i tipus de mostreig

Al mètode comparat, selecciono casos diferents (Sala 2010d:37) a través dels quals compararé diferents municipis amb variables independents diferents (Sala 2010c:8) però amb una variable dependent comuna, amb la finalitat d'explicar la variable independent comuna que resulti explicativa. Amb aquest plantejament el grau de control que puc exercir sobre la variable, el valor de la qual mantinc constant, és elevat.

En concret aquesta investigació se centrarà en la **població** o univers de les administracions locals municipals, i dins d'aquest univers de 8125 municipis¹ és necessari seleccionar la **mostra** no esbiaixada i representativa (Coscolluela, Fornieles i Turbany 2018:19).

Per a seleccionar aqueixa mostra he optat pel **mostreig no probabilístic** (Coscolluela, Fornieles, i Turbany 2018:23) i dintre d'aquest, opto per la tècnica del **mostreig fet a propòsit o intencional** en seleccionar els municipis de la província de València amb població superior a 20.000 habitants pels motius que explicaré a continuació.

La **unitat d'anàlisi** seran els anteriors municipis seleccionats. Coincideix la unitat d'anàlisi amb la unitat d'observació (Anduiza, Crespo i Mendez 2009:58).

L'àmbit geogràfic seleccionat, se circumscriu a la província de València, de la Comunitat Valenciana, caracteritzada per la seva pròpia legislació en desenvolupament de la legislació estatal i per la seva organització territorial en tres províncies amb un total de 542 municipis.

De la totalitat de municipis d'aquesta comunitat autònoma, 266 formen part de la província de València i 31 d'ells tenen una població superior a 20.000 habitants, amb la qual cosa ens trobem davant una comunitat autònoma i una província en què el servei d'administració electrònica està obligada a prestar-lo la Diputació provincial de València als municipis amb població inferior a 20.000 habitants.

¹He obtingut les dades de la Base de Dades de l'INE:
http://www.ine.es/daco/daco42/codmun/cod_num_muni_provincia_ccaa.htm

La raó d'aquesta elecció resideix en el fet que és la Comunitat Autònoma i la província en la qual estic treballant ara com ara i formo part de grups de treball amb responsabilitats en la implementació del servei públic d'administració electrònica. Així mateix, pretenc que aquesta investigació sigui útil per a altres futures que duguin a terme una comparació entre municipis amb població superior a 20.000 habitants de les restants províncies de la Comunitat Valenciana i posteriorment entre les diferents Comunitats Autònomes.

Per a seleccionar els municipis de la mostra que incloc a la taula 3.2, acudeixo a la Base de dades de població de l'Institut Nacional d'Estadística i obtinc les dades de població a 1 de gener de 2017 aprovades per Reial decret 1039/2017, de 15 de desembre, pel qual es declaren oficials les xifres de població resultants de la revisió del Padró municipal referides a l'1 de gener de 2017, atés que en el moment d'inici de la realització d'aquest treball no estan disponibles les dades de població a 1 de gener de 2018.

El nivell d'anàlisi serà individual i el nivell d'observació serà sistèmic (Borge 2018:37) perquè m'interessa la influència del context (ideologia i composició de l'equip de govern) en el comportament individual de cada municipi².

Taula 3.2. Municipis de la província de València amb població superior a 20.000 habitants	
MUNICIPI	POBLACIÓ
Alaquàs	29.474
Alboraia/Alboraya	24.031
Aldaia	31.320
Alfajar	20.776
Algemesí	27.511
Alzira	44.255
Bétera	23.178
Burjassot	37.575
Carcaixent	20.483
Catarroja	27.752
Cullera	21.999
Gandia	74.121
Llíria	22.793
Manises	30.630
Mislata	43.042
Moncada	21.623
Oliva	25.488
Ontinyent	35.342
Paiporta	25.241
Paterna	68.547
Picassent	20.658
Pobla de Vallbona, la	23.684
Quart de Poblet	24.491

² He obtingut les dades dels resultats electorals de la Web del Ministeri de l'Interior següent :<http://www.infoelectoral.mir.es/infoelectoral/min/busquedaAvanzadaAction.html?codTipoEleccion=4&vuelta=1&isHome=1&codPeriodo=201105> i les he confirmades amb les actes plenàries dels municipis de la mostra i el correu electrònic remés a alguns Secretaris i Interventors en aquells suposats de coalició de partits polítics a l'equip de govern.

Requena	20.320
Riba-Roja de Túria	21.626
Sagunto/Sagunt	65.278
Sueca	27.598
Torrent	80.630
València	787.808
Xàtiva	29.070
Xirivella	28.950

3.3.- Conceptes bàsics i selecció de variables

Els **conceptes bàsics** en aquesta investigació, determinats per la seva precisió, les seves propietats caracteritzadores, consistir en un referent empíric, la seva viabilitat tècnica, la seva capacitat de generalització, la seva coherència lògica amb la hipòtesi en l'operacionalització i la seva utilitat per a la consecució dels objectius de la investigació (Borge 2018:18) són:

1. **Estratègia d'administració electrònica:** la defineixo amb Criado Grande, com: *"...un plan/política que aborda de manera estratègica todo el proceso de adopción, uso y difusión de las TIC e Internet dentro de una administración pública, en sus dos vertientes: la dimensión interna, relacionada con las gestión y orientada a la mejora de los procesos y la organización de los servicios públicos; y la dimensión externa, unida a los medios de contacto directo con los ciudadanos y otras organizaciones que interaccionan con ellas, sobre todo, empresas y entidades sin ánimo de lucro, pero también otras administraciones públicas"* (Criado 2004:514).
2. **Administració electrònica:** defineixo aquest concepte amb Batlle Rubio, Cerrillo Martínez i Fabra Abat com *"...modelo de administración pública, basado en el uso intensivo de las TIC, con el objetivo de mejorar la eficiencia interna, las relaciones interadministrativas y las relaciones de la Administración con los ciudadanos..."* (Batlle, Cerrillo i Fabra 2005:90).
3. **Actiu reutilitzable:** és *"cualquier tipo de material en formato electrónico que pueda ser empleado de forma recurrente. Ejemplos clásicos de activos reutilizables son: Los programas de ordenador o aplicaciones (software)"* de conformitat amb la Guia de publicación y licenciamiento de activos.

Limito la investigació als actius reutilitzables recollits a la taula 3.3, dels recollits al Catàleg de serveis d'administració digital, perquè són els mínims necessaris per a la tramitació electrònica d'un procediment administratiu que compleixi tant l'Esquema Nacional de Seguretat com l'Esquema Nacional d'Interoperabilitat.

4. **Reutilitzar:** Definit de conformitat amb l'Anex II de la Comunicació (2010) 744 final, de la Comissió al Parlament Europeu, al Consell, al Comité Econòmic i Social Europeu i al Comité de les Regions «Cap a la interoperabilitat dels serveis públics europeus».
5. **Alta i en producció d'un actiu reutilitzable integrat al software d'administració electrònica municipal:** confirmació mitjançant el correu electrònic rebut pel "Centre de Serveis Secretaria General d'Administració Digital del MHAP" que *"ha sido dado de alta el administrador solicitado en pre y en producción"*.

6. **Independència tecnològica:** és la “...capacidad de decidir a corto, medio y largo plazo la propia estrategia tecnológica, sin estar sometidos a las decisiones de una tercera entidad...” (Rambla 2009:10).
7. **Software d'administració electrònica, desenvolupat pels serveis municipals o desenrotllat prèvia licitació pública, declarat com de fonts obertes:** és aquell que es distribueix amb una llicència que permet “la libertad de ejecutarla, de conocer el código fuente, de modificarla o mejorarla y de redistribuir copias a otros usuarios” de conformitat amb la definició d'aplicació de fonts obertes que consta a l'Annex de la Llei 11/2007, lletra c). És a dir, *software* amb possibilitat de reutilització.
8. **Despesa en euros destinada a actius d'administració electrònica:** despesa de l'Ajuntament en programes d'ordinador o aplicatius (*software*) d'administració electrònica de conformitat amb la definició d'Administració Electrònica atesa al punt 2 d'aquesta relació.
9. **Nombre de persones destinades a la implementació de l'Administració Electrònica** atesa la definició d'Administració Electrònica que figura al punt 2 d'aquesta relació.

En relació amb els anteriors conceptes selecciono i procedeix a la descripció univariable (Padró-Solanet 2018:22) de les següents variables:

- La variable dependent: la reutilització d'actius per a la implementació del servei públic d'administració electrònica.
- Les variables independents anteriors que influeixen i intervien abans que la variable dependent, són: l'estratègia d'administració electrònica, el pressupost municipal destinat a actius d'administració electrònica, el personal existent a la Corporació local dedicat a la implementació de l'administració electrònica i la independència tecnològica que al seu torn funcionarà com a variable d'interès (Padró-Solanet 2018:23).
- La variable independent intervinent o intermèdia: la població dels municipis perquè el valor d'aquesta variable independent està relacionat amb la influència de les variables independents sobre la variable dependent.
- Així mateix, incloc dintre de les variables independents la següent variable de control: el funcionament dels actius d'administració electrònica reutilitzables, que influeix tant en la variable dependent com en les restants independents.

Com que l'objectiu de la meua investigació aspira a realitzar inferències causals, el nombre de variables independents no superarà el nombre d'unitats d'anàlisi (Anduiza, Crespo i Mendez 2009:60), i els assigno valors atés un criteri homogeni (Sala, Borge i Padró-Solanet 2018: 10), com poso de manifest en la taula 3.3 que mostra el detall dels instruments de mesura (Padró-Solanet 2018:23)

Taula 3.3. Detall dels instruments de mesura			
VARIABLES	INDICADOR/S	VALORS	NIVELL I MESURA

Estratègia Administració Electrònica	1. Aprovació per òrgan competent municipal	1.Sí 2.No	Qualitativa. Escala nominal
Població	2. Habitants segons dades de l'INE a 1 gener 2017 ³	Nombre d' habitants	Quantitativa discreta. Escala numèrica de raó
Pressupost Administració Electrònica	3. Despesa en euros del pressupost municipal destinat a actius d'administració electrònica	Quantitat d'euros	Quantitativa discreta. Escala numèrica de raó
Personal Administració Electrònica	4. Nombre persones destinades a la implementació de l'administració electrònica	Nombre de persones	Quantitativa discreta. Escala numèrica de raó
Independència tecnològica	5. L'Ajuntament és titular dels drets de propietat intel.lectual del <i>software</i> d'administració electrònica desenvolupat pels seus serveis municipals	1.Sí 2.No	Qualitativa. Escala nominal
	6. L'Ajuntament és titular dels drets de propietat intel.lectual del <i>software</i> d'administració electrònica, el desenvolupament del qual ha estat objecte de contractació	1.Sí 2.No	Qualitativa. Escala nominal
	7. El <i>software</i> d'administració electrònica desenvolupat pels serveis municipals o el desenvolupament del qual ha estat objecte de contractació, ha estat declarat com de fonts obertes	1.Sí 2.No	Qualitativa. Escala nominal
Funcionament actiu d'administració electrònica reutilitzable.	8. Declaració de l'aplicació de Registre de conformitat SICRES 3.0-SIR	1.Sí 2.No	Qualitativa. Escala nominal
	9. Alta i en producció Gestión Integrada de Servicios de Registro (GEISER) integrat al <i>software</i> d'administració electrònica	1.Sí 2.No	Qualitativa. Escala nominal
	10. Alta i en producció FACe - Punto General de Entrada de Facturas Electrónicas de la AGE integrat al <i>software</i> d'administració electrònica	1.Sí 2.No	Qualitativa. Escala nominal
	11. Prestació del servei d'administració electrònica mitjançant la subscripció de conveni amb Diputació d'Albacete per a la cessió Plataforma de Administración Electrónica para Entidades Locales SEDIPUALB@	1.Sí 2.No	Qualitativa. Escala nominal
	12. Alta de procediments i serveis en SIA-Sistema de información Administrativa integrat al <i>software</i>	1.Sí	Qualitativa. Escala

³Les dades de població dels municipis de la mostra els he obtingut de la Base de Dades de població de l'INE. Font: <http://www.ine.es/jaxiT3/Datos.htm?t=2903>.

Fonts: <http://www.ine.es/jaxiT3/Datos.htm?t=2903>, <http://www.ine.es/jaxiT3/Datos.htm?t=2856> i <http://www.ine.es/jaxiT3/Datos.htm?t=2865>

	d'administració electrònica	2.No	nominal
13.	Alta i en producció Punto de acceso general electrónico de la Administración integrat al <i>software</i> d'administració electrònica	1.Sí 2.No	Qualitativa. Escala nominal
14.	Alta i en producció Plataforma de Sellado de Tiempo TS@ integrat al <i>software</i> d'administració electrònica	1.Sí 2.No	Qualitativa. Escala nominal
15.	Alta i en producció Servicio de Verificación i Consulta de Datos: Plataforma de Intermediación integrat al <i>software</i> d'administració electrònica	1.Sí 2.No	Qualitativa. Escala nominal
16.	Alta i en producció REA- Registro Electrónico de Apoderamientos. @podera integrat al <i>software</i> d'administració electrònica	1.Sí 2.No	Qualitativa. Escala nominal
17.	Alta i en producció Habilit@- Registro de funcionarios habilitados integrat al <i>software</i> d'administració electrònica	1.Sí 2.No	Qualitativa. Escala Nominal
18.	Alta i en producció Plataforma de validación de firma electrónica @firma integrat al <i>software</i> d'administració electrònica	1.Sí 2.No	Qualitativa. Escala nominal
19.	Alta i en producció CI@ve Firma integrat al <i>software</i> d'administració electrònica	1.Sí 2.No	Qualitativa. Escala nominal
20.	Alta i en producció ACCEDA- Sede i gestión-e de procedimientos integrat al <i>software</i> d'administració electrònica	1.Sí 2.No	Qualitativa. Escala nominal
21.	Alta i en producció Plataforma de Contratación del Sector Público integrat al <i>software</i> d'administració electrònica	1.Sí 2.No	Qualitativa. Escala nominal
22.	Alta i en producció INSIDE- Infraestructura i Sistemas de Documentación Electrónica integrat al <i>software</i> d'administració electrònica	1.Sí 2.No	Qualitativa. Escala nominal
23.	Alta i en producció Notific@- Servicio compartido de gestión de notificaciones integrat al <i>software</i> d'administració electrònica	1.Sí 2.No	Qualitativa. Escala Nominal
24.	Alta i en producció ARCHIVE- Archivo definitivo de expedientes i documentos integrat al <i>software</i> d'administració electrònica	1.Sí 2.No	Qualitativa. Escala nominal

3.4.- Recol.lecció de dades

Com l'objectiu d'aquest treball és explicatiu, la hipòtesi és explicativa i el mètode d'investigació és comparatiu, per a la recol·lecció de dades acudiré a les fonts d'informació primàries, a través de l'ús combinat de les següents tècniques de recollida de dades qualitatives (Universitat Oberta de Catalunya 2018:3) i fiables (King, Keohane i Verba 2007:36):

- A l'**observació directa**, de la qual obtindrè dades documentals extretes de les seues electròniques i dels portals de transparència dels municipis que integren la mostra.
- A l'**observació participant**, com a participant-as-observer (Fàbregues 2018:21), perquè ocupo un lloc de treball a l'Ajuntament de Sagunt, que em permet tindre accés a les dades des de dintre de l'organització de la qual forme part, així com també l'organització és conscient de la meua activitat.
- Així mateix, utilitzaré la tècnica de recollida de dades de l'**entrevista** telefònica en una fase inicial i per correu electrònic en una segona fase als empleats públics responsables en la implementació de l'administració electrònica, amb la finalitat de confirmar les dades obtingudes a través de l'observació directa de les seves pàgines web, seues electròniques i portals de transparència.

És a dir, realitzaré de forma complementària una entrevista semiestructurada, final, individual, focalitzada, superficial i no directiva (Meneses i Rodríguez 2018:37). El text de l'entrevista l'incloc com a Annex 2. A aquest efecte, prèvia conversa telefònica amb els secretaris o interventors dels diferents ajuntaments de la mostra, realitzaré una xicoteta explicació de la meua investigació i sol·licitaré informació del correu electrònic al qual remetre el text de l'entrevista.

Els **materials qualitatius a analitzar que constitueixen el corpus** (Riba 2018:15) sobre el qual desenvoluparé la meua investigació, seleccionats en funció de l'objectiu d'aquesta (Riba 2018:16) seran els documents creats segons demanda, els documents espontanis elaborats per mi, resultat de l'observació participant i de l'observació directa de les pàgines web, seues electròniques i portals de transparència municipals.

4.- Resultats

En relació amb la tècnica de recollida de dades a través de l'entrevista, el nivell de resposta a la primera fase telefònica ha sigut del 100%. Ara bé el nivell de resposta en la segona fase de remissió del text de l'entrevista ha estat del 90,32%. Com que no és inferior al 10% no invalida els resultats obtinguts perquè l'he concebuda com una tècnica complementària que confirmara les dades obtingudes de l'observació directa i de l'observació participant.

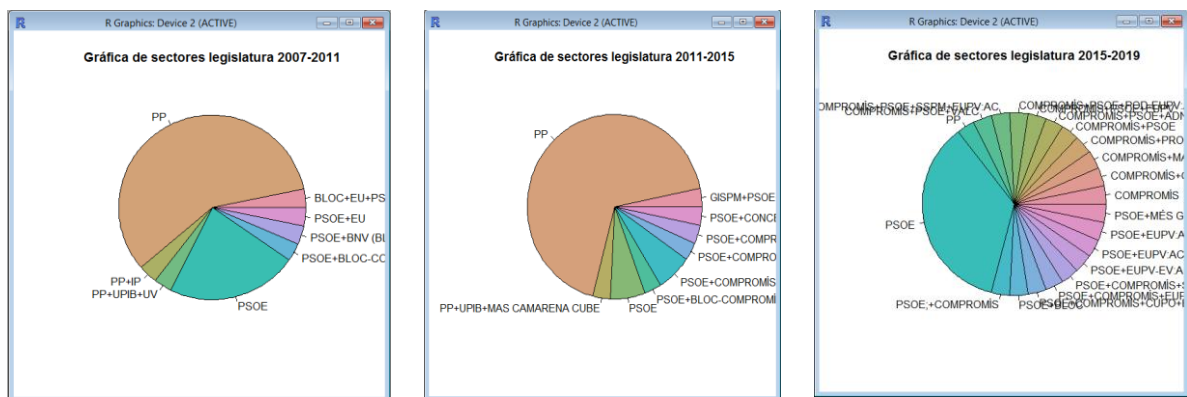
Amb les dades obtingudes realitzo una anàlisi descriptiva univariada amb RCommander, calculo les taules de percentatges i de freqüències i elaboro els gràfics corresponents en funció del nivell de la variable i el seu mesurament (Padró-Solanet 2018:23):

Taula 4.1. S'inclouen els percentatges de grups municipals als equips de govern dels municipis de la mostra a les legislatures 2007-2011, 2011-2015 i l'actual 2015-2019. Comença a la legislatura de l'any d'entrada en vigor de la Llei 11/2007.

Taula 4.1. Equips de govern resultants de les eleccions locals 2007, 2011 i 2015			
EQUIP GOVERN	LEGISLAT. 2007-2011	LEGISLAT. 2011-2015	LEGISLAT. 2015-2018
PP	58.06%	67.74%	3.23%
PSOE	22.58%	6.45%	35,48%

PSOE+ALTRES	9.69%	19.37%	29.07%
PP+ALTRES	6.46%	3.23%	0%
COMPROMÍS	0%	0%	3.23%
BLOC+ALTRES	3.23%	0%	0%
COMPROMÍS+ALTRES	0%	0%	29.07%
ALTRES	0%	3.23%	0%

Represento aquests percentatges amb les seves corresponents gràfiques de sectors:



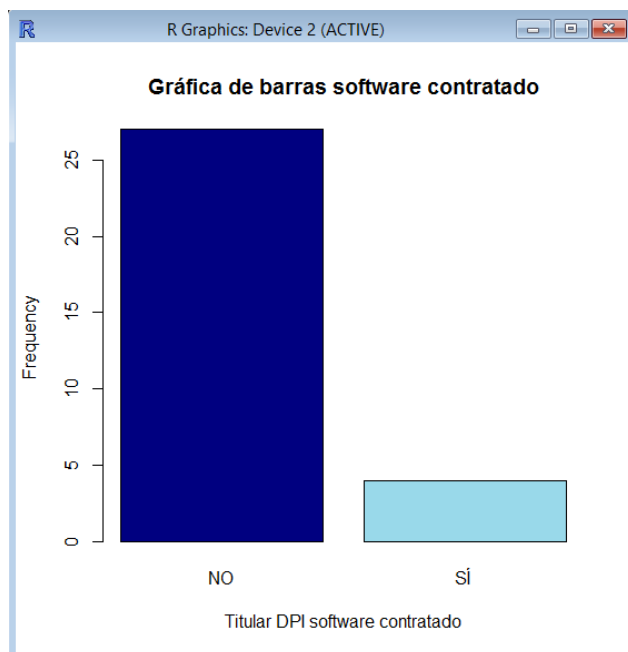
A la taula 4.2 s'inclouen els percentatges i freqüències de l'Annex 4 en relació amb la variable independent antecedent qualitativa següent:

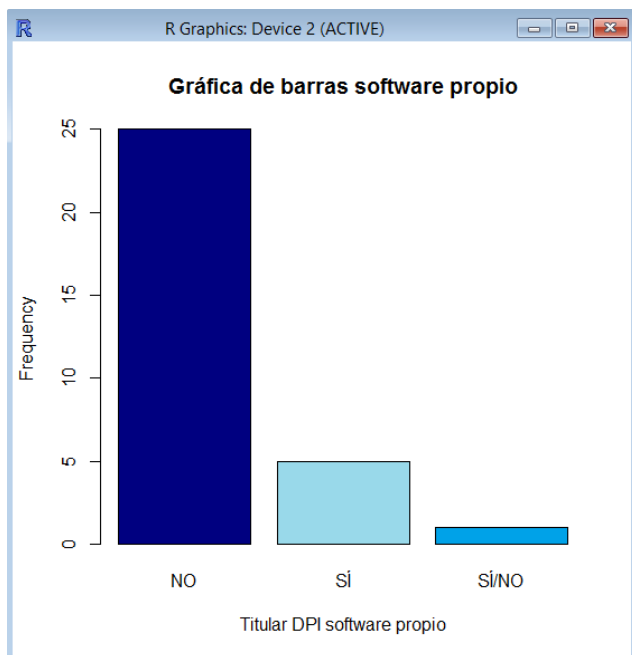
Taula 4.2. Estratègia per a implementació de l'administració electrònica	
VALORS	ESTRATÈGIA PER A LA IMPLEMENTACIÓ DE L' ADMINISTRACIÓ ELECTRÒNICA
SÍ	25.80% (8)
NO	74.19% (23)

A la taula 4.3 s'inclouen els percentatges i freqüències de l'Annex 4 en relació amb la variable independent antecedent d'interès, la independència tecnològica.

Taula 4.3. Resultats de la variable independent antecedent d'interès			
VALORS	TITULARITAT DRETS PROPIETAT INTEL.LECTUAL SOFTWARE MUNICIPAL	TITULARITAT DRETS PROPIETAT INTEL.LECTUAL SOFTWARE CONTRACTAT	SOFTWARE DECLART COM DE FONTS OBERTES
SÍ	16.13% (5)	12.90% (4)	12.90% (4)
NO	80.65% (25)	87.10% (27)	83.87% (26)
SÍ/NO	3.23% (1)	0%	3.23% (1)

Més gràfics són els corresponents diagrames de barres:



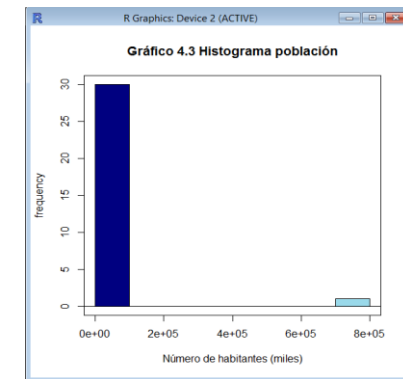
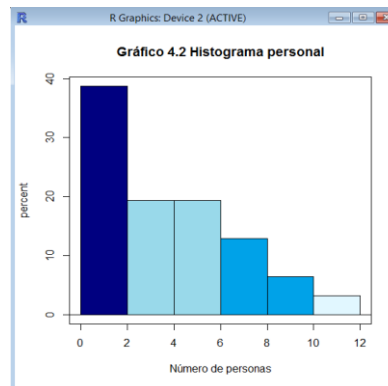
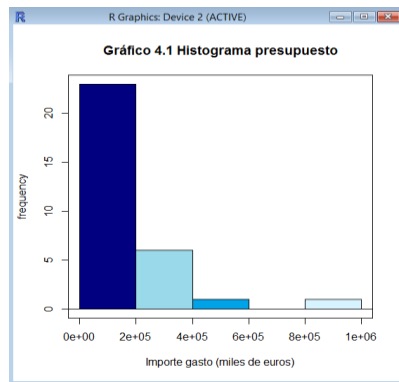


A la taula 4.4 s'inclouen els percentatges dels Annexos 4 i 5 en relació amb la variable independent de control.

Taula 4.4. Resultats de la variable independent de control

VALOR	SICRES	GEISER	FACE	Sedipualb@	SIA	PAG	TS@	PID	REA	HABILIT@	@FIRMA	CI@ve	ACCEDA	PCSP	INSIDE	NOTIFIC@	ARCHIVE
SÍ	3.23%	3.23%	54.83%	22.58%	32.26	29.03	54.84	51.61	32.26	22.58%	64.52%	61.29%	12.90%	70.97	22.58	51.61%	12.90%
NO	96.77%	96.77%	41.94%	77.42%	64.52	67.74	45.16	45.16	67.74	77.42%	35.48%	38.71%	87.10%	29.03	77.42	45.16%	87.10%
SÍ/NO	0%	0%	3.23%	0%	3.23	3.23	0%	3.22	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	3.23%	0%

Als gràfics 4.1, 4.2 i 4.3 es representen els histogrames en freqüències i percentatges de les 2 variables independents anteriors quantitatives (pressupost i personal) i la variable intervinent (població)



5.- Discussió

A la vista de les dades recopilades i dels resultats que he obtingut amb aquests procedeixos a analitzar-los en relació amb la premissa, la pregunta d'investigació i la hipòtesi.

Com a pas previ he comprovat que la totalitat dels municipis presten el servei públic d'administració electrònica com així ho demostra l'Annex 4.

A continuació analitzaré el context polític perquè he plantejat a la investigació un nivell d'observació sistèmic amb la finalitat de comprovar si la ideologia i la composició de l'equip de govern influeixen en les decisions de cadascun dels municipis de la mostra. Acudeixo als resultats plasmats a la taula 4.1. L'entrada en vigor de la Llei 11/2007 va tindre lloc als municipis de la mostra amb el Partit Popular com a grup municipal al govern al 58.06% d'ells. Aquesta tendència política es va reforçar a la legislatura 2011-2015 arribant a aconseguir el 67,74%. Va canviar radicalment a la legislatura 2015-2018 dins de la qual el Partit Popular representa el 3.23% (únicament es manté al govern d'un municipi). A la resta dels municipis, el govern correspon al PSOE, a COMPROMÍS o a coalicions en les quals participen aquests dos partits polítics juntament amb uns altres.

Per tant, la implementació del servei públic d'administració electrònica als municipis de la mostra va tindre lloc amb el PP com a grup municipal a l'equip de govern, si bé una vegada entren a l'equip de govern uns altres grups municipals no s'observa cap canvi destacable. No afecta la composició ni la ideologia de l'equip de govern a la implementació d'aquest servei públic d'administració electrònica.

En relació amb la premissa analitzo la variable de control. Acudeixo a la taula 4.4:

- Destaco l'indicador de **“Declaració de l'aplicació de Registre de conformitat amb SICRES 3.0-SIR”**. Per a garantir la seguretat i la conformitat legal de l'intercanvi d'assentaments electrònics de registre entre les administracions públiques, independentment del programari de registre que s'utilitzi, s'exigeix que aqueix programari de registre estigui certificat en la Norma SICRES 3.0.

Únicament el registre d'un municipi disposa de la certificació. Cap dels registres de restants municipis de la mostra apareix recollit en el llistat d'aplicacions certificades en SICRES 3.0-SIR a data 18 d'octubre de 2018 que incloc com a Annex 5. A partir **de l'1 de gener de 2019** desapareix el procés de certificació tradicional que només es mantindrà per als organismes que ja disposen de *software* certificat d'aquesta forma quan actualitzen la versió d'aquest. Els nous actius que es pretenguin certificar hauran de ser aplicacions de registre integrades amb la llibreria d'intercanvi SIR. Observo a la vista de l'Annex 5 que ja apareix inclòs un *software* certificat a través d'aquesta nova modalitat, no obstant la certificació SICRES 3.0 s'expedeix en data 12-09-2018. No he trobat informació sobre el llicenciamnt dels drets de propietat d'aqueix aplicatiu de registre que pertany a una empresa privada. Torno a recordar la necessitat i obligatorietat de cessió dels drets de propietat intel·lectual que possibiliten la reutilització d'aquest.

- Així mateix destaco que l'indicador **d'Alta de procediments i serveis en SIA integrat al *software* d'administració electrònica**, exigit pels articles 9 de l'ENI i 21.4 la Llei 39/2015, únicament el compleixen el 32.26% dels municipis.

- El 100% dels municipis han donat d'alta i tenen en producció integrat en el *software* d'administració electrònica algun actiu. L'actiu més reutilitzat és **PCSP** amb el 70.97% i els menys reutilitzats són **GEISER** i **SIR** amb 3.23%. La totalitat dels actius són reutilitzats per un major o menor nombre de municipis. Ara bé, considero molt preocupant que en aquestes dates, únicament 1 municipi dels 31 disposi d'aplicació de registre interoperable en reutilitzar GEISER que compta amb la declaració de conformitat SICRES 3.0.

Per tant es parteix de l'existència d'una estratègia legal per a la implementació de l'administració electrònica que consisteix en la reutilització d'actius que s'ha seguit en la totalitat dels municipis encara que no es reutilitzin la totalitat dels aplicatius necessaris per a la prestació d'aquest servei públic.

A continuació i **relacionat amb la pregunta d'investigació** analitzo les variables independents anteriors i la variable intervinent:

- En relació amb **estratègia per a la implementació de l'administració electrònica**, no afecta a la implementació d'aquest servei públic la prèvia aprovació d'una estratègia com ho demostra la taula 4.2. Únicament un 25.80% dels municipis de la mostra l'han aprovada.
- A la mateixa conclusió arribo de l'observació dels gràfics 4.1, 4.2 i 4.3 que recullen el **pressupost municipal i personal destinat a la implementació de l'administració electrònica i la població municipal**. Se situen en una forqueta molt àmplia: població des dels 20.320 fins als 787.808 habitants, pressupost des de 20.000 euros fins a 1 milió d'euros i personal des d'1 persona fins a 12 persones.

Per tant, l'estratègia legal consistent a la reutilització d'actius s'aplica de forma obligatòria a tots els municipis. Això és així amb independència de l'equip de govern, la seva ideologia, l'aprovació prèvia d'una estratègia municipal, la població, el pressupost i el personal dedicat a la implementació del servei públic d'administració electrònica. En conseqüència, no existeix cap relació entre les anteriors variables independents anteriors i intermèdia i la variable dependent.

Analitzada en aquests paràgrafs anteriors una de les garanties de la interoperabilitat que consisteix a la reutilització d'actius com a forma de cooperació, analitzaré en els paràgrafs següents la garantia de les aplicacions de domini públic:

- En primer lloc analitzo les respostes a la pregunta 6 de l'entrevista: a l'Annex 4 s'observa que 22 municipis, el 70.97%, han respost a la pregunta 6. Això suposa que són els únics que han licitat un *software* d'administració electrònica o la modificació del mateix amb posterioritat al 2 d'octubre de 2016. La resposta de tots ells, excepte d'un, ha estat que no obra a l'expedient municipal l'informe exigint per l'article 157.3 in fine de la Llei 40/2015. El municipi que disposa d'aquest informe justificatiu ostenta la titularitat dels drets de propietat intel·lectual del *software* desenvolupat pels serveis municipals. De les anteriors dades es desprèn que tots aquests municipis en els quals no s'ha justificat la decisió de no reutilitzar, hagueren d'estar utilitzant els actius reutilitzables publicats al CTT integrats en una plataforma d'administració electrònica elaborada pels serveis municipals o objecte de licitació, però els drets de propietat de la qual corresponguin als Ajuntaments. Les respostes demostren que malgrat reutilitzar actius, s'integren a una plataforma en relació amb la qual els Ajuntaments

no ostentin els drets de propietat intel·lectual necessaris per a possibilitar la reutilització d'aquesta.

- En relació amb la resta de municipis que amb posterioritat al 2 d'octubre de 2016 no han licitat un *software* d'administració electrònica o la modificació d'aquest, cap d'ells és propietari dels drets de propietat intel·lectual. Tampoc és possible la reutilització del *software* d'administració electrònica.

Relaciono aquesta garantia de la interoperabilitat amb **la hipòtesi formulada i la variable independent antecedent independència tecnològica**. A la vista de la taula 4.3 i els seus corresponents diagrames de barres:

- Els set municipis (22.58%) que declaren haver subscrit el conveni amb la Diputació d'Albacete per a la cessió de la plataforma Sedipualb@ ja estan reutilitzant un *software*, la titularitat del qual correspon a la Diputació d'Albacete.
- Un total de cinc municipis (16.13%) disposen de *software* públic per a la prestació del servei públic d'administració electrònica. Corresponen a l'Ajuntament els drets de propietat tant per haver-se desenvolupat pels empleats municipals com per haver-se desenvolupat prèvia licitació amb la corresponent cessió dels drets de propietat intel·lectual necessaris per a la seva reutilització. Per tant susceptible de ser reutilitzat una vegada s'incorpori al CTT.
- Quatre municipis (12.90%) manifesten a l'entrevista que el seu *software* ha estat declarat com de fonts obertes. Ara bé, no ostenten els drets de propietat sobre els mateixos necessaris per a permetre la seua reutilització.

Aquesta absència de la titularitat dels drets de propietat intel·lectual porta aparellada la corresponent captivitat tecnològica respecte de l'empresa propietària del *software* d'administració electrònica. Això és així, encara que aqueixa empresa reutilitzi actius públics que integra al seu *software* privatiu.

I aquesta absència d'independència tecnològica com a conseqüència que els drets de propietat intel·lectual no corresponen als Ajuntaments, deriva en l'atomització actual i llastra la interoperabilitat en la implementació del servei públic d'administració electrònica perquè una de les garanties de la interoperabilitat és comptar amb aplicacions de domini públic. Queda validada la hipòtesi d'aquesta investigació.

6.- Conclusió

A la llum de l'allò exposat cal afirmar que el legislador ja havia pres suficients precaucions des de l'any 2010, abans d'enviar l'Administració de la "Galàxia Gutenberg" a la "Galàxia Internet", davant el repte d'aconseguir una Administració electrònica espanyola, caracteritzada, per definició, com una administració pública electrònica cooperativa i coordinada inserida a la Societat del coneixement, a la denominada per Peter Ducker, "Sociedad del Saber".

Aquesta investigació ha demostrat que es parteix de la premissa que existeix una estratègia legal per a implementar el servei públic d'administració electrònica: la reutilització d'actius. Coincideix aquesta premissa amb una de les garanties de la interoperabilitat. Es tracta de la reutilització com a forma de cooperació a través de plataformes de col·laboració.

Ara bé, des del moment en el qual les administracions públiques locals incompleixen l'altra garantia de la interoperabilitat, això és, ostentar la titularitat pública del *software* d'administració electrònica municipal, es fa impossible la reutilització del mateix per part d'altres administracions públiques.

En concret i com a resultat de les dades recollides, observo que set municipis han subscrit el conveni amb la Diputació d'Albacete per a la reutilització de Sedipualb@: això comporta que els seus *software* d'administració electrònica siguin interoperables entre ells; cinc dels municipis disposen de *software* de la seva propietat i els restants dinou han licitat un *software* els drets de propietat intel·lectual del qual pertanyen a empreses privades i no està llicenciat.

La investigació ha validat la hipòtesi formulada. Únicament a la província de València i entre els Ajuntaments amb població superior a 20.000 habitants ens trobem 25 *software* per a prestar el servei d'administració electrònica. L'atomització i manca d'interoperabilitat entre ells és evident des del moment en el qual únicament un registre està certificat a la Norma SICRES 3.0.

Així doncs, a la implementació de l'administració electrònica que permeti l'eficaç acostament dels serveis administratius als ciutadans ha regnat fins al moment la cultura de l'individualisme més pròpia del segle XVIII que la cultura en xarxa pròpia del segle XXI. En altres paraules: mentre que continuem amb administracions públiques atomitzades, aïllades les unes de les altres, el servei públic d'administració electrònica no comportarà el corresponent acostament dels ciutadans als serveis públics, un dels motius pels quals es va promulgar la norma de l'any 1992.

Ara com ara, disposem de *software* reutilitzable a la disposició de les restants administracions públiques al CTT, així com també a les forges de diverses CC.AA. (Illes Balears, Andalusia, Catalunya, Galícia, Euskadi). Els drets de propietat dels mateixos corresponen a administracions públiques, ja siguin aquestes estatals, autonòmiques o locals i per tant són susceptibles de ser reutilitzables.

La normativa ofereix la possibilitat de licitar el *software* d'administració electrònica. Com no pot ser d'una altra forma es permet la participació dintre d'aquesta política pública en xarxa, d'aquesta policy network, del lobby tecnològic. Simplement exigeix, amb la finalitat

d'evitar la dependència tecnològica que comporta que aqueixos *software* no estiguin llicenciats, que les administracions públiques ostentin els drets de propietat intel·lectual necessaris per a permetre la seva reutilització.

Ha de prevaldre l'interès públic i la normativa en vigor que no fa més que defensar el mateix, atesos els principis d'eficiència, estabilitat pressupostària i sostenibilitat financera. Tot això amb l'objectiu d'aconseguir amb èxit el funcionament satisfactori de la unió econòmica i monetària europea que requereix de l'intercanvi de dades entre les administracions.

Vam perdre la primera oportunitat que ens oferia la normativa l'any 2007 per a la implementació del servei públic d'administració electrònica interoperable. Vam perdre la segona oportunitat l'any 2015. Serem capaços d'assumir la responsabilitat de perdre la tercera oportunitat que se'ns ha oferit al setembre de 2018?

Bibliografia

- Amutio, M.A. (2012). *Reutilización de activos en la Administración, una estrategia por desarrollar*. Recuperat 16 octubre 2018 de <http://es.slideshare.net/MiguelAmutio/boletic-63-reutilizaciondeactivosmiguelaamutio>
- Amutio, M.A. (2013). Cinco retos para la administración electrónica en 2020. *Tabula: revista de archivos de Castilla y León*, (16), 139-160. Recuperat 2 octubre 2018 de <https://es.slideshare.net/MiguelAmutio/tabula-16-2013-el-archivo-del-maanael-futuro-de-centros-i-usuarioscinco-retos-para-la-administracin-electrnica-en-2020->
- Anduiza, E; Crespo, I. i Mendez, M. (2009). Metodología de la ciencia política. *CIS, Cuadernos metodológicos*, (28). Recuperat de <http://metodologiainvestigacionpolitica.blogspot.com.es/2013/07/libro-metodologia-de-la-ciencia.html>
- Arias, R. (2011). Una lectura crítica sobre el pensamiento neoinstitucionalista. *Revista Científica Teorías, Enfoques y Aplicaciones en las Ciencias Sociales*, 3, (6), 25-40. Recuperat de <https://dialnet.unirioja.es/servlet/articulo?codigo=3789838>
- Batlle, A., Cerrillo, A. i Fabra, P. (2005). Nuevos retos para la política y el derecho en la sociedad del conocimiento. En I. Tubella i J. Vilaseca (Coords). *Sociedad del conocimiento. Cómo cambia el mundo ante nuestros ojos* (p. 69-117). Barcelona: Editorial UOC.
- Borge, R. (2018). *Mòdul 1.El procés d'investigació en les ciències socials. Marc teòric i disseny empíric*[Apunts acadèmics]. Barcelona: UOC.
- Bustamante, J. (2001). Hacia la cuarta generación de Derechos Humanos: repensando la condición humana en la sociedad tecnológica. *Revista iberoamericana de Ciencia, Tecnología, Sociedad e Innovación*, (1). Recuperat de <https://www.oei.es/historico/revistactsi/numero1/bustamante.htm>
- Bustos, G. (2015). *El archivo es la última etapa de documento electrónico*. Observatorio de Administración Electrónica. Ministerio de Hacienda y Administraciones Públicas. Recuperat de http://administracionelectronica.gob.es/pae_Home/pae_OBSAE/pae_NotasTecnicas.html#.VnZSKPnhDIU
- Bustos, G. (2018). *10 reflexiones sobre el retraso de la administración electrónica*. Recuperat de <http://www.legaltodai.com/blogs/transversal/blog-administracion-publica/10-reflexiones-sobre-el-retraso-de-la-administracion-electronica>
- Castellls, M. (2001). *La galaxia Internet. Reflexiones sobre Internet, empresa y sociedad*. Barcelona: Plaza & Janés.
- Castells, M. (2009). *Comunicación y poder*. Madrid: Alianza.
- CENATIC (2008). *Informes CENATIC 01. Software de fuentes abiertas para el desarrollo de la administración pública española. Una visión global*. Recuperat de https://administracionelectronica.gob.es/pae_Home/pae_Biblioteca/pae_PublicacionesOtrasEntidades/Organismos-publicos-AGE/CENATIC.html#.XADPPnTkJIU
- Cerrillo, A. (2005). E-información: hacia una nueva regulación del acceso a la información. *IDP. Revista de Internet, Derecho y Política*, (1). Recuperat de https://webcache.googleusercontent.com/search?q=cache:Jncn_Zur2nwJ:https://idp.uoc.edu/articles/10.7238/idp.v0i1.366/gallei/3251/download/+&cd=1&hl=es&ct=clnk&gl=es
- Cerrillo, A. (2007). *Colección códigos profesionales. Administración electrónica*. Navarra: Aranzadi

- Cerrillo, A. (2010). La administración electrónica en el derecho autonómico comparado. *Revista Vasca de Administración Pública*, (86), 15-60. Recuperat de <http://dialnet.unirioja.es/servlet/articulo?codigo=3325322>
- Cerrillo, A. (2011). ¿Cómo facilitar el ejercicio de los derechos de los ciudadanos en la Administración electrónica? *IDP. Revista de Internet, Derecho y Política*, (12), 31-42. Recuperat de <https://dialnet.unirioja.es/servlet/articulo?codigo=3747019>
- Cerrillo, A. (2016). La segunda oportunidad para la administración electrónica. *Revista Democracia y Gobierno Local*, (32), 11. Recuperat de http://www.gobiernolocal.org/historicoBoletines/nueva_web/RDGL32.pdf
- Chaves, J.R. (2018, maio 31). Parcialísima inconstitucionalidad de la Ley 39/2015 según el Tribunal Constitucional[Entrada blog]. Recuperat de <https://delajusticia.com/2018/05/31/parcialisima-inconstitucionalidad-de-la-lei-39-2015-segun-el-tribunal-constitucional/>
- Comisión Europea. (2018). *European Interoperability Timeline poster*. Recuperat de https://ec.europa.eu/isa2/isa2_en
- Coscolluela, A.; Fornieles, A. i Turbany, J. (2018). *L'anàlisi quantitativ de dades*[Apunts acadèmics]. Barcelona: UOC.
- Criado, J.I. (2004). Entre sueños utópicos y visiones pesimistas. Un análisis de la administración electrónica local en España. *Gestión y Política Pública*, XIII (2), 469-524. Recuperat de http://www.gestionipoliticapublica.cide.edu/num_anteriores/Vol.XIII_No.II_2dosem/J-Ignacio_Criado.pdf
- Criado, J.I. (2009). *Nuevos enfoques en el estudio de la administración electrónica. Neo institucionalismo y tecnologías de la información y comunicación e Internet en las administraciones públicas*. Ponència presentada al VII Congrés d'investigació de la UAM.
- De Pablo, F. (2018). *La administración sin papeles no es sólo una cuestión de leyes*. Recuperat de <http://www.computerworld.es/pubs/cw1359/index.html?page=72>
- Fàbregues, S. (2018). *Mòdul 3. El grup de discussió i l'observació participant*[Apunts acadèmics]. Barcelona: UOC
- Gamero, E. (2014). *Hacia la simplificación de los procedimientos administrativos: el procedimiento administrativo adecuado*. IX Congrés de l'Associació Espanyola de Professors de Dret Administratiu. Santiago de Compostel.la. Recuperat de www.aepda.es/AEPDAAdjunto-838-Ponencia-del-Prof-Gamero-Casado.aspx
- García, M. (2016). Administración electrónica: por qué implantar una política de gestión de procesos institucionales en las administraciones públicas. *El profesional de la información*, 25, (3), 473-483. Recuperat de <http://www.elprofesionaldelainformacion.com/contenidos/2016/mai/17.pdf>
- King, G.; Keohane, R.O. i Verba, S. (2007). *El diseño de la investigación social. La inferencia científica en los estudios cualitativos*. Madrid: Alianza editorial.
- Meneses, J. i Rodríguez, D. (2018). *Mòdul 2. El qüestionari i l'entrevista*[Apunts acadèmics]. Barcelona: UOC
- Observatorio de Administración Electrónica (2012). *Reutilización de activos y aplicaciones en la Administración. Una oportunidad para la eficiencia a través de la apertura y la innovación*. Recuperat de https://administracionelectronica.gob.es/pae_Home/pae_OBSAE/pae_NotasTecnicas.html?idioma=es#.W9w3DpNKjcs

- Padró-Solanet, A. (2018). *Mòdul 3. La secció de mètodes. El disseny de recerca, la recollida de dades i l'anàlisi dels resultats*[Apunts acadèmics]. Barcelona: UOC.
- Peña, I. (2016). *Claus tecnològiques de l'Administració electrònica*[Apunts acadèmics]. Barcelona: Universitat Oberta de Catalunya.
- Pérez, A.E. (2011). Internet y los derechos humanos. Anuario de Derechos Humanos. *Nueva Época*, 12, 287-330. Recuperat de <https://core.ac.uk/download/pdf/60638165.pdf>
- Rambla, F. (2009). *Módulo didáctico 1. La administración pública como impulsora de acciones y fomento del software libre*. En Megías, D. (Coord.), *El software libre en el sector público* (p. 4-31)[Apuntes académicos]. Barcelona: UOC. Recuperat de https://issuu.com/eslibre.com/docs/el_software_libre_en_el_sector_p_b
- Ramió, C. (2001). Los problemas de la implantación de la nueva gestión pública en las administraciones públicas latinas: modelo de Estado y cultura institucional. *Revista del CLAD Reforma y Democracia*, (21). Recuperat de <https://docplai.es/50319074-Publicado-en-la-revista-del-clad-reforma-i-democracia-no-21-oct-2001-caracas.html>
- Ramió, C. (2012). *E-administración y renovación institucional para la mejora de los servicios públicos*. XVII Congrès Internacional del CLAD sobre la Reforma de l'Estat i de l'Administració Pública.
- Riba, C.E. (2018). *L'anàlisi qualitatiu de dades*[Apunts acadèmics]. Barcelona: UOC.
- Rivero, R. (2011). Simplificación administrativa y administración electrónica: objetivos pendientes en la transposición de la directiva de servicios. *Revista catalana de dret públic*, 42, 115-138. Recuperat de <https://dialnet.unirioja.es/servlet/articulo?codigo=3653754>
- Sala, G. (2010, a). *Mòdul 1. Metodologia i investigació social*[Apunts acadèmics]. Barcelona: UOC.
- Sala, G. (2010, b). *Mòdul 2. Mètodes d'investigació social*[Apunts acadèmics]. Barcelona: UOC.
- Sala, G. (2010, c). *Mòdul 3. El disseny de la investigació social*[Apunts acadèmics]. Barcelona: UOC.
- Sala, G. (2010, d). *Mòdul 4. Lectures. 3. Comparación y método comparado*. En Sartori, G. i Morlino, L. (1999). *La comparación en las ciencias sociales* (p. 29-49). Madrid: Alianza, (p. 41-53)[Apunts acadèmics]. Barcelona: UOC.
- Sala, G.; Borge, R. i Padró-Solanet, A. (2018). *Procediments i decisions per a determinar que s'observarà*[Apunts acadèmics]. Barcelona: UOC
- Salcedo, J.L. i Mejía, J.A. (2008). La administración pública como un sistema análogo a la vida. *Revista Opera*, (8) ,125-147. Recuperat de <http://www.redalib.org/pdf/675/67500807.pdf>
- Sánchez, J.F. (2015). *El Consultor de los Ayuntamientos [Base de Datos]*. Recuperat de http://elconsultor.lalei.es/Content/Documento.aspx?params=H4sIAAAAAAAEAO29B2AcSZIIJi9tint_SvVK1-B0oQiAIBMk2JBAEOzBiM3mkuwdaUcjKasqgcpIVmVdZhZAZO2dvPfee--999577733ujudTif33_8_XGZkAWz2zkraiZ4hgKrlHz9-fB8_In7ROq-v3-Tv2s_K_PqTew9_973zvZ3d-7-wuV5Wi-vFZ2_qdf4L22zSfLa3s_8Ls2m7zsqn1fSz-_i9uMzfZBP-pq3arHiVN_RFVc_i-sn1Zzu_sJIXVi-ii-lia4tq-SSrBVwxm3329M0OPXt7B7sHO7_wMq8bavDZTxIX-bLNf-G8uJg_p_-30j5rmql5qUruqMmzejp_mV3knz0vmjajPtdlm82qZpw1q3e_sFi-Jfxecit-f8Bm4j4PeIAAAA=WKE

- Subirats, J. (2011). *Otra sociedad ¿Otra política? De “no nos representan” a la democracia de lo común*. Barcelona: Icaria.
- Universitat Oberta de Catalunya (2018). *Material complementari per a la PAC 2 de l'assignatura Gestió i anàlisi de dades. Els Modes d'Observació: Quantitatius i Qualitatius*[Apunts acadèmics]. Barcelona: UOC
- Valero, J. (2014). *La simplificación del procedimiento administrativo desde la perspectiva de la innovación tecnológica: las claves jurídicas de una relación de desencuentro*. Ponència presentada al IX Congrés de l'Associació Espanyola de Professors de Dret Administratiu, Santiago de Compostela, Galícia. Recuperat de http://www.um.es/idertec/wp-content/uploads/2014/02/eAd_simplificacion.pdf
- Valero, J. (2015). La reforma de la Administración electrónica, ¿una oportunidad perdida? *Revista española de derecho administrativo*, (172), 13-32. Navarra: Civitas.
- Zataraín, R. (març-abril 2003). La administración electrónica: un futuro de cooperación interadministrativa. *NOVATICA/UPGRADE*, (162), 10-12. Recuperat de <http://www.ati.es/novatica/2003/162/162-10.pdf>

Annex 1. Model de clàusula a incloure als plecs o contractes per a l'adquisició d'actius software a distribuir sota llicència EUPL o sota qualsevol altra de fonts obertes

“[Entidad] adquirirá la propiedad de todo los productos (tanto software en cualquier forma o fijación, así como datos y/o información, incluida la documentación preparatoria, especificaciones, presentaciones, dll, scripts, etc.) que sean elaborados por el adjudicatario, [incluidos sus empleados y en su caso cualquier empresa subcontratada], en ejecución del Contrato (en adelante, “Resultados”), y, en particular, todos los derechos de propiedad intelectual y/o industrial que deriven de los mismos. Se incluye en esta cesión cualquier derecho de explotación de dichos Resultados, en cualquier modalidad y bajo cualquier formato, para todo el mundo, reservándose [Entidad] cualquiera otras facultades anejas a los derechos de propiedad intelectual e industrial.

[Entidad] será titular de todos los derechos referidos en el párrafo anterior por la duración máxima de los derechos, para todo el mundo y la única entidad que, por tal concepto, podrá explotar los Resultados, antes o después de la terminación del Contrato, correspondiendo a los autores y/o inventores de los mismos únicamente los derechos que les reconoce el artículo 14 de la Ley de propiedad intelectual y/o artículo 14 Ley de Patentes en su caso. A los efectos previstos en el párrafo anterior, el adjudicatario se compromete a la entrega a [Entidad] de toda la documentación técnica y materiales generados en el proceso de análisis, diseño, desarrollo, implantación y realización de pruebas, en cuyo poder quedarán a la finalización del Contrato, no pudiendo el adjudicatario utilizarla para otras personas o entidades salvo autorización expresa por parte de [Entidad].

[Entidad] puede decidir poner a disposición de terceros los programas de ordenador, datos e información resultantes de este contrato, usando para ello la Licencia Pública de la Unión Europea (EUPL) (<http://joinup.ec.europa.eu/software/page/eupl/licence-eupl>), u otras licencias que garanticen lo dispuesto en el artículo 16 del Real decreto 4/2010.

En el caso de que el adjudicatario incorpore a los Resultados productos, módulos o elementos propiedad de terceros sujetos a una licencia de Aplicación de Fuentes Abiertas (según lo definido en el Anexo de la Ley 11/2007), deberá comprobar y garantizar que los mismos podrán ser distribuidos a terceros como parte de los Resultados bajo la correspondiente licencia EUPL (u otra licencia que garantice lo dispuesto en el artículo 16 del Real decreto 4/2010). Las excepciones sobre este requerimiento sólo serán posibles previa autorización de [Entidad]. En el caso de que el adjudicatario incorpore a los Resultados productos, módulos o elementos propiedad de terceros sujetos o otro tipo de licencia, deberá obtener previamente de sus titulares los derechos suficientes para ceder la propiedad de los Resultados a [Entidad] de acuerdo con las presentes condiciones, y para que esta entidad pueda realizar los licenciamientos referidos en el párrafo anterior.”

Annex 2. Entrevista remesa als municipis de la mostra

Bon dia i moltes gràcies de bestreta.

Com ja hem comentat per telèfon, t'adjunto el qüestionari que he preparat per a la investigació del treball de final de Màster de Govern i Administració Electrònica de la Universitat Oberta de Catalunya.

A la investigació definisc els següents conceptes:

1. **Estratègia d'administració electrònica:** la definisc amb Criado Grande, com: *"...un plan/política que aborda de manera estratègica todo el proceso de adopción, uso y difusión de las TIC e Internet dentro de una administración pública, en sus dos vertientes: la dimensión interna, relacionada con las gestión y orientada a la mejora de los procesos y la organización de los servicios públicos; y la dimensión externa, unida a los medios de contacto directo con los ciudadanos y otras organizaciones que interaccionan con ellas, sobre todo, empresas y entidades sin ánimo de lucro, pero también otras administraciones públicas"* (Criado 2004:514).
2. **Administració electrònica:** definisc aquest concepte amb Tubella Casadevall, Vilaseca Requena y Cerrillo Martínez com *"...modelo de administración pública, basado en el uso intensivo de las TIC, con el objetivo de mejorar la eficiencia interna, las relaciones interadministrativas y las relaciones de la Administración con los ciudadanos..."* (Tubella y Vilaseca 2005:90) y (Cerrillo 2008:17).
3. **Actiu reutilitzable:** és *"cualquier tipo de material en formato electrónico que pueda ser empleado de forma recurrente. Ejemplos clásicos de activos reutilizables son: Los programas de ordenador o aplicaciones (software)"* de conformitat amb la Guia de publicació i llicenciamnt d'actius del MHAP publicada al maig de 2015.
4. **Reutilitzar:** *"Reutilizar significa que las administraciones públicas que se enfrentan a un problema concreto tratan de aprovechar el trabajo de otras averiguando qué está disponible, evaluando su utilidad o pertinencia para el problema de que se trate y decidiendo utilizar soluciones que se han demostrado satisfactorias en otros lugares. Esto supone que las administraciones públicas deben estar dispuestas a compartir con otras sus soluciones, conceptos, marcos, especificaciones, herramientas y componentes, lo cual se puede facilitar aplicando el principio de apertura, según lo anteriormente descrito. La reutilización y la puesta en común conducen de forma natural a una cooperación que utiliza plataformas de colaboración, en pro de unas metas comunes acordadas y mutuamente beneficiosas. Por consiguiente, la reutilización resulta esencial para un desarrollo eficiente de los servicios públicos europeos"*, de conformitat amb l'Annex II de la Comunicació (2010) 744 final, de la Comisión al Parlamento Europeo, al Consejo, al Comité Económico y Social Europeo y al Comité de las Regiones «Hacia la interoperabilidad de los servicios públicos europeos».
5. **Independència tecnològica:** és la *"...capacidad de decidir a corto, medio y largo plazo la propia estrategia tecnológica, sin estar sometidos a las decisiones de una tercera entidad..."*(Rambla 2009:10).
6. **Alta i en producció d'un actiu reutilitzable integrat al software Digital del MHAP** que *"ha sido dado de alta el administrador solicitado en pre y en producción"*.
7. **Despesa en euros destinada a actius d'administració electrònica:** despesa de l'Ajuntament en programes d'ordinador o aplicatius (software) d'administració electrònica atesa la definició d'Administració Electrònica donada al punt 2 d'aquesta relació.
8. **Nombre de persones destinades a la implementació de l'Administració Electrònica** atesa la definició d'Administració Electrònica donada al punt 2 d'aquesta relació.
9. **Software d'administració electrònica, desenvolupat pels servicis municipals o desenvolupat prèvia licitació pública, ha sigut declarat com de fonts obertes:** és aquell que es distribueix amb una llicència que permet *"la libertad de ejecutarla, de conocer el código fuente, de modificarla o mejorarla y de redistribuir copias a otros usuarios"* de conformitat amb la definició d'aplicació de fonts obertes donada per l'Annex de la Llei 11/2007, lletra c). Es a dir, software amb possibilitat de reutilització.

Amb la finalitat de confirmar aquella informació que he trobat a la Seu Electrònica i al Portal de Transparència municipals, t'agraisc que completes el següent quadre (per favor, elimina la resposta incorrecta de la casella on consta 1.Sí, 2.No i ompli les caselles corresponents a la Quantitat d'euros i al Nombre de persones):

+ AJUNTAMENT DE		
1. Aprovació per òrgan competent municipal de l'estratègia d'administració electrònica		1.Sí 2.No
2. L'Ajuntament disposa d'aplicacions d'administració electrònica		1.Sí
3. L'Ajuntament és titular del drets de propietat intel·lectual del <i>software</i> d'administració electrònica desenvolupat pels servicis municipals		1.Sí 2.No
4. L'Ajuntament és titular del drets de propietat intel·lectual del <i>software</i> d'administració electrònica desenvolupat prèvia licitació		1.Sí 2.No
5. El <i>software</i> d'administració electrònica, desenvolupat pels servicis municipals o desenvolupat prèvia licitació pública, ha sigut declarat com de fonts obertes		1.Sí 2.No
6. Existència informe justificatiu de la decisió de no reutilitzar regulat a l'article 157.3 "in fine" Llei 40/2015, d'1 d'octubre, de Règim Jurídic del Sector Públic (OMPLIR NOMÉS per als suposats de licitació del <i>software</i> d'administració electrònica o de la seua modificació amb posterioritat al 2 d'octubre de 2016)		1.Sí 2.No
7. Declaració de l'aplicació de Registre de conformitat SICRES 3.0-SIR		1.Sí 2.No
8. Alta i en producció Gestió Integrada de Servicios de Registro (GEISER) integrat al <i>software</i> d'administració electrònica		1.Sí 2.No
9. Alta i en producció FACE - Punto General de Entrada de Facturas Electrónicas de la AGE integrat al <i>software</i> d'administració electrònica		1.Sí 2.No
10. Prestació del servei d'administració electrònica mitjançant la subscripció de conveni amb Diputació d'Albacete per a cessió Plataforma de Administración Electrónica para Entidades Locales SEDIPUALB@		1.Sí 2.No
11. Alta de procediments i servicis en SIA-Sistema de Informacion Administrativa		1.Sí 2.No
12. Alta i en producció Punto de acceso general electrónico de la Administración integrat al <i>software</i> d'administració electrònica		1.Sí 2.No
13. Alta i en producció Plataforma de Sellado de Tiempo TS@ integrat al <i>software</i> d'administració electrònica		1.Sí 2.No
14. Alta i en producció Servicio de Verificación y Consulta de Datos: Plataforma de Intermediación integrat al <i>software</i> d'administració electrònica		1.Sí 2.No
15. Alta i en producció REA- Registro Electrónico de Apoderamientos. @poder integrat al <i>software</i> d'administració electrònica		1.Sí 2.No
16. Alta i en producció Habilit@- Registro de funcionarios habilitados integrat al <i>software</i> d'administració electrònica		1.Sí 2.No
17. Alta i en producció Plataforma de validación de firma electrónica @firma integrat al <i>software</i> d'administració electrònica		1.Sí 2.No
18. Alta i en producció Cl@ve Firma integrat al <i>software</i> d'administració electrònica		1.Sí 2.No
19. Alta i en producció ACCEDA- Sede y gestión-e de procedimientos integrat al <i>software</i> d'administració electrònica		1.Sí 2.No
20. Alta i en producció Plataforma de Contratación del Sector Público integrat al <i>software</i> d'administració electrònica		1.Sí 2.No
21. Alta i en producció INSIDE- Infraestructura y Sistemas de Documentación Electrónica integrat al <i>software</i> d'administració electrònica		1.Sí 2.No
22. Alta i en producció Notific@- Servicio compartido de gestión de notificaciones integrat al <i>software</i> d'administració electrònica		1.Sí 2.No
23. Alta i en producció ARCHIVE- Archivo definitivo de expedientes y documentos integrat al <i>software</i> d'administració electrònica		1.Sí 2.No
24. Despesa en euros del pressupost municipal destinada a actius d'administració electrònica		Quantitat d'euros
25. Nombre de persones destinades a la implementació de l'Administració Electrònica		Nombre persones

Ben cordialment.

Josefa María Esparducer Mateu

Annex 3. Estadístiques/ Resums/Distribució de freqüències

Distribució de freqüències legislatura 2007-2011

```

+ print(.Table)
+ cat("\npercentages:\n")
+ print(round(100*.Table/sum(.Table), 2))
+ })

counts:
LEGISLAT..2007.2011
      BLOC+EU+PSOE          PP          PP+IP          PP+UPIB+UV
      1                18          1          1
      PSOE PSOE+BLOC-COMPROMÍS  PSOE+BNV (BLOC)  PSOE+EU
      7                1          1          1

percentages:
LEGISLAT..2007.2011
      BLOC+EU+PSOE          PP          PP+IP          PP+UPIB+UV
      3.23                58.06          3.23          3.23
      PSOE PSOE+BLOC-COMPROMÍS  PSOE+BNV (BLOC)  PSOE+EU
      22.58                3.23          3.23          3.23
    
```

Distribució de freqüències legislatura 2011-2015

```

counts:
LEGISLAT...2011.2015
      GISPM+PSOE+BLOC          PP PP+UPIB+MAS CAMARENA CUBE
      1                21          1
      PSOE PSOE+BLOC-COMPROMÍS  PSOE+COMPROMÍS
      2                1          2
      PSOE+COMPROMIS+ UPPA      PSOE+COMPROMÍS+EUPV  PSOE+CONCEJAL NO ADSCRITO
      1                1          1

percentages:
LEGISLAT...2011.2015
      GISPM+PSOE+BLOC          PP PP+UPIB+MAS CAMARENA CUBE
      3.23                67.74          3.23
      PSOE PSOE+BLOC-COMPROMÍS  PSOE+COMPROMÍS
      6.45                3.23          6.45
      PSOE+COMPROMIS+ UPPA      PSOE+COMPROMÍS+EUPV  PSOE+CONCEJAL NO ADSCRITO
      3.23                3.23          3.23
    
```

Distribució de freqüències legislatura 2015-2019

counts:

LEGISLATURA.2015.2019

	COMPROMÍS	
	1	
	COMPROMÍS+GISPM	
	1	
	COMPROMÍS+MAS CAMARENA CUBE+PSOE	
	1	
COMPROMÍS+PROJECTE CIUTADANS OLIVA+EUPV:AC+GENT D'OLIVA		
	1	
	COMPROMÍS+PSOE	
	1	
COMPROMÍS+PSOE+ADN MORVEDRE+EUPV:AC		
	1	
	COMPROMÍS+PSOE+EUPV	
	1	
COMPROMÍS+PSOE+POD-EUPV:AC		
	1	
COMPROMÍS+PSOE+SSPM+EUPV:AC		
	1	
	COMPROMÍS+PSOE+VALC	
	1	
	PP	
	1	
	PSOE	
	11	
	PSOE;+COMPROMÍS	
	1	
	PSOE+BLOC	
	1	
PSOE+COMPROMÍS+CUPO+EUPV-EV-ERP:AC		
	1	
PSOE+COMPROMÍS+EUPV:AC		
	1	
PSOE+COMPROMÍS+SÍ SE PUEDE XIRIVELLA		
	1	
	PSOE+EUPV-EV:AC	
	1	
PSOE+EUPV:AC+COMPROMÍS		
	1	
PSOE+EUPV:AC+GUANYEM		
	1	
PSOE+MÉS GANDIA		
	1	

percentages:

LEGISLATURA.2015.2019

	COMPROMÍS	
	3.23	
	COMPROMÍS+GISPM	
	3.23	

PSOE
 35.48
 PSOE;+COMPROMÍS
 3.23
 PSOE+BLOC
 3.23
 PSOE+COMPROMÍS+CUPO+EUPV-EV-ERP:AC
 3.23
 PSOE+COMPROMÍS+EUPV:AC
 3.23
 PSOE+COMPROMÍS+SÍ SE PUEDE XIRIVELLA
 3.23
 PSOE+EUPV-EV:AC
 3.23
 PSOE+EUPV:AC+COMPROMÍS
 3.23

 COMPROMÍS+MAS CAMARENA CUBE+PSOE
 3.23
 COMPROMÍS+PROJECTE CIUTADANS OLIVA+EUPV:AC+GENT D'OLIVA
 3.23
 COMPROMÍS+PSOE
 3.23
 COMPROMÍS+PSOE+ADN MORVEDRE+EUPV:AC
 3.23
 COMPROMÍS+PSOE+EUPV
 3.23
 COMPROMÍS+PSOE+POD-EUPV:AC
 3.23
 COMPROMÍS+PSOE+SSPM+EUPV:AC
 3.23
 COMPROMÍS+PSOE+VALC
 3.23
 PP
 3.23
 PSOE+EUPV:AC+GUANYEM
 3.23
 PSOE+MÉS GANDIA
 3.23

Annex 4. Resultats entrevista remesa als municipis de la mostra

Tabla 4.2 Respuestas a las entrevistas remitidas a los municipios de la muestra

MUNICIPI	HABITANTS	APROBACIÓ ESTRATÈGIA	APLICACIONS AE	TITULAR DPI soft propi	TITULAR DPI soft contracte	SOFTWARE F. OBERTES	INFORME ART. 157.3	Sedipual@	SICRES 3.0-SIR	GEISER	FACe	SIA	PAG	TS@	PID	REA	HABILIT@	afirma	Cl@ve	ACCEDA	PCSP	INSIDE	NOTIFICa	ARCHIVE	DESPESA	PERSONES	
Alaquàs	29.474	SÍ	SÍ	NO	NO	NO	NO	NO	NO	NO	SÍ	SÍ	SÍ	SÍ	NO	SÍ	NO	SÍ	SÍ	NO	SÍ	NO	SÍ	NO	NO	60.000	5
Alboraia/Alboraya	24.031	NO	SÍ	NO	NO	NO	NO	NO	NO	NO	SÍ	SÍ	SÍ	SÍ	NO	SÍ	NO	SÍ	SÍ	NO	SÍ	NO	NO	NO	50.353,89	12	
Aldaia	31.320	NO	SÍ	NO	NO	NO	NO	NO	NO	NO	SÍ	SÍ	SÍ	NO	NO	NO	NO	NO	NO	NO	NO	NO	NO	NO	243.542,39	6	
Alfafar	20.776	NO	SÍ	NO	NO	NO	SÍ/NO	NO	NO	NO	NO	NO	NO	SÍ	NO	NO	NO	SÍ	SÍ	NO	SÍ	NO	SÍ	NO	35.000	4	
Algemesí	27.511	NO	SÍ	SÍ	SÍ	NO	NO	NO	NO	NO	NO	NO	NO	NO	NO	NO	NO	NO	NO	NO	SÍ	NO	SÍ	NO	117.300	7	
Alzira	44.255	SÍ	SÍ	SÍ/NO	NO	NO	SÍ/NO	NO	NO	NO	SÍ/NO	SÍ/NO	SÍ	NO	SÍ	SÍ	SÍ	NO	SÍ	NO	SÍ	SÍ	SÍ	SÍ	80.000	2	
Bétera	23.178	NO	SÍ	NO	NO	NO	NO	NO	NO	NO	SÍ	SÍ	NO	NO	NO	NO	NO	NO	NO	NO	SÍ	NO	SÍ	NO	250.000	1	
Burjassot	37.575	NO	SÍ	NO	NO	NO	SÍ/NO	NO	NO	NO	NO	NO	NO	NO	NO	NO	NO	NO	NO	NO	NO	NO	NO	NO	226.143	2	
Carcaixent	20.483	NO	SÍ	NO	NO	NO	NO	NO	NO	NO	SÍ	SÍ	SÍ	SÍ	SÍ/NO	NO	SÍ	SÍ	SÍ	NO	NO	NO	SÍ	NO	50.000	1	
Catarroja	27.752	NO	SÍ	NO	NO	NO	NO	NO	NO	NO	NO	SÍ/NO	NO	NO	NO	NO	NO	NO	NO	NO	NO	NO	NO	NO	390.000	3	
Cullera	21.999	NO	SÍ	NO	NO	NO	NO	NO	NO	NO	SÍ	NO	NO	NO	NO	NO	NO	NO	NO	NO	SÍ	NO	NO	NO	35.000	1	
Gandia	74.121	NO	SÍ	NO	NO	SÍ	NO	NO	NO	SÍ	SÍ	SÍ	SÍ	SÍ	SÍ	SÍ	SÍ	SÍ	SÍ	SÍ	SÍ	NO	SÍ	NO	100.000	5	
Llíria	22.793	SÍ	SÍ	SÍ	NO	NO	NO	NO	NO	NO	NO	NO	NO	SÍ	NO	NO	NO	SÍ	SÍ	NO	NO	NO	SÍ	NO	75.000	2	
Manises	30.630	NO	SÍ	NO	NO	NO	NO	SÍ	NO	NO	NO	NO	NO	NO	NO	SÍ	NO	SÍ	NO	NO	SÍ	NO	NO	NO	30.000	4	
Mislata	43.042	NO	SÍ	NO	NO	NO	SÍ/NO	SÍ	NO	NO	SÍ	SÍ	NO	NO	NO	NO	NO	SÍ	SÍ	NO	SÍ	SÍ	SÍ	NO	25.940	9	
Moncada	21.623	NO	SÍ	NO	NO	SÍ	SÍ/NO	SÍ	NO	NO	NO	NO	SÍ	NO	SÍ	SÍ	SÍ	NO	SÍ	NO	SÍ	SÍ	SÍ/NO	SÍ	80.000	2	
Oliva	25.488	NO	SÍ	NO	NO	NO	SÍ/NO	NO	NO	NO	NO	NO	NO	NO	NO	NO	NO	NO	NO	NO	NO	NO	NO	NO	131.800	2	
Ontinyent	35.342	NO	SÍ	NO	NO	SÍ	NO	NO	NO	NO	NO	NO	SÍ	SÍ	SÍ	SÍ	SÍ	SÍ	SÍ	NO	SÍ	NO	SÍ	NO	45561	2	
Paiporta	25.241	NO	SÍ	NO	NO	NO	NO	NO	NO	NO	SÍ	NO	SÍ	SÍ	SÍ	NO	NO	SÍ	NO	NO	SÍ	NO	NO	NO	30.000	1	
Paterna	68.547	NO	SÍ	NO	NO	SÍ	SÍ/NO	NO	NO	NO	SÍ	SÍ	NO	SÍ	SÍ	NO	NO	SÍ	SÍ	NO	SÍ	NO	NO	NO	251.160,21	7	
Picassent	20.658	NO	SÍ	NO	NO	NO	SÍ/NO	SÍ	NO	NO	SÍ	NO	NO	SÍ	SÍ	SÍ	NO	SÍ	SÍ	NO	SÍ	NO	SÍ	NO	30.000	10	
Pobla de Vallbona	23.684	NO	SÍ	NO	NO	NO	NO	NO	NO	NO	SÍ	NO	NO	NO	NO	NO	NO	SÍ	NO	NO	NO	NO	NO	NO	137.000	1	
Quart de Poblet	24.491	NO	SÍ	NO	NO	NO	NO	SÍ	NO	NO	SÍ	NO	NO	NO	NO	NO	NO	SÍ	SÍ	SÍ	SÍ	SÍ	NO	NO	60.000	6	
Requena	20.320	NO	SÍ	NO	NO	NO	NO	SÍ	NO	NO	NO	SÍ	NO	SÍ	NO	NO	NO	SÍ	SÍ	NO	SÍ	NO	SÍ	NO	87.920	4	
Riba-Roja de Turia	21.626	SÍ	SÍ	SÍ	SÍ	NO	NO	NO	NO	NO	SÍ	NO	NO	SÍ	SÍ	NO	SÍ	NO	SÍ	NO	SÍ	NO	NO	NO	24.000	6	
Sagunto/Sagunt	65.278	NO	SÍ	NO	NO	NO	NO	SÍ	NO	NO	NO	SÍ	NO	SÍ	SÍ	NO	NO	SÍ	SÍ	NO	SÍ	SÍ	SÍ	SÍ	544.255,88	7	
Sueca	27.598	NO	SÍ	NO	NO	NO	NO	NO	NO	NO	NO	NO	NO	NO	SÍ	NO	NO	SÍ	NO	NO	NO	NO	NO	NO	279.000	2	
Torrent	80.630	SÍ	SÍ	SÍ	NO	NO	NO	NO	NO	NO	SÍ	NO	NO	SÍ	SÍ	SÍ	NO	NO	NO	NO	SÍ	NO	SÍ	NO	42.700	4	
Valencia	787.808	SÍ	SÍ	SÍ	SÍ	NO	SÍ	NO	NO	NO	SÍ	NO	NO	SÍ	SÍ	SÍ	NO	SÍ	SÍ	NO	SÍ	NO	NO	NO	1.000.000	8	
Xàtiva	29.070	SÍ	SÍ	NO	NO	NO	NO	NO	NO	SÍ	NO	SÍ	SÍ	SÍ	SÍ	SÍ	NO	SÍ	SÍ	SÍ	SÍ	SÍ	SÍ	SÍ	42.442,26	4	
Xirivella	28.950	SÍ	SÍ	NO	SÍ	SÍ/NO	NO	NO	NO	NO	NO	NO	SÍ	SÍ	SÍ	SÍ	SÍ	SÍ	SÍ	SÍ	NO	SÍ	SÍ	SÍ	20.000	5	

Annex5. Llistat aplicacions certificades SICRES 3.0-SIR (18-10-2018)

Aplicación	Versión	Versión Librería de Intercambio SIR	Organismo Responsable	Nodo de Instalación en Producción	Proveedor	Fecha de Expedición de Certificación	Fecha de entrada en Producción	Método de validación de firma
ACCEDE	2.0		Diputación de Badajoz	Diputación de Badajoz	Diputación de Badajoz (Desarrollado por Aytos)	02/02/2018	04/10/2018	https://valide.redsara.es/valide/
G3STIONA	Nodo SIR 1.0	1.0.3	Empresa ESPUBLICO		Empresa ESPUBLICO	12/09/2018	24/09/2018	https://valide.redsara.es/valide/
GREGISTRO	2.3.5		Diputación de Cádiz	Diputación de Cádiz	Diputación de Cádiz (Desarrollado por Guadaltel)	06/06/2018	23/08/2018	https://www3.dipucadiz.es/verifirma
REGWEB	3.1		Gobierno de las Islas Baleares	Gobierno de las Islas Baleares	Gobierno de las Islas Baleares (Desarrollado por Fundación Bit)	21/07/2017	25/07/2018	https://valide.redsara.es/valide/
PLAN DIRECTOR	s/v		Diputación de Jaén	Diputación de Jaén	Diputación de Jaén	15/02/2018	25/05/2018	http://csv.dipujaen.es/
SIRCA y Registro E/S	1.0.0		Gobierno de Cantabria	Gobierno de Cantabria	Gobierno de Cantabria	08/02/2018	01/06/2018	https://valide.redsara.es/valide/
@RIES	8.3.3 rev.1.1 (Sir)		Junta de Andalucía	Junta de Andalucía	Junta de Andalucía	24/11/2017	04/05/2018	https://valide.redsara.es/valide/
SIDERAL	2.0		Diputación de Sevilla	Diputación de Sevilla	Diputación de Sevilla	20/11/2017	22/05/2018	https://valide.redsara.es/valide/
GREGISTRO	2.3.0		Agencia Estatal de Seguridad Aérea (AESA)	Agencia Estatal de Seguridad Aérea (AESA)	Agencia Estatal de Seguridad Aérea (Desarrollado por Guadaltel)	13/10/2017	22/02/2018	https://valide.redsara.es/valide/
REGFIA	1.4.45		Gobierno de Aragón	Gobierno de Aragón	Gobierno de Aragón (Desarrollado por Guadaltel a partir de AWR)	03/03/2017	28/03/2017	https://valide.redsara.es/valide/
INVESICRES	8.3.3		Gobierno Vasco	Gobierno Vasco	Gobierno Vasco (Desarrollado por IECISA)	28/04/2017	01/12/2017	https://www.euskadi.eus/y22-sinadura/es/contenidos/informacion/egoitza_verificacion_firma/es_verifirm/
INVESICRES	8.3.3		Mancomunidad de los Canales del TAIBILLA (Ministerio de Agricultura, Alimentación y Medio Ambiente)	Mancomunidad de los Canales del TAIBILLA	Mancomunidad de los Canales del TAIBILLA (Desarrollado por IECISA)	03/04/2017	11/10/2017	https://valide.redsara.es/valide/
EACAT – Tràmits SIR	1.0		Gobierno de Catalunya (AOC)	Gobierno de Catalunya (AOC)	Gobierno de Catalunya (AOC)	13/03/2017	28/07/2017	http://signsuite.aoc.cat
INVESICRES	8.3.3.11		Comisión Nacional del Mercado de Valores (Ministerio de Economía y Competitividad)	Comisión Nacional del Mercado de Valores	Comisión Nacional del Mercado de Valores (Desarrollado por IECISA)	28/02/2017	10/05/2017	https://valide.redsara.es/valide/
REGENTE-CNMC	1.0.48		Comisión Nacional de los Mercados y la Competencia (Ministerio de Economía y Competitividad)	Comisión Nacional de los Mercados y la Competencia	Comisión Nacional de los Mercados y la Competencia (Desarrollado por Base100)	12/12/2016	14/12/2017	https://valide.redsara.es/valide/

SIGM	3.0.1		Diputación de La Coruña	Diputación de La Coruña	Diputación de La Coruña	28/11/2016	02/02/2016	https://valide.redsara.es/valide/
REGENTE	3.0.20		Secretaría General de Instituciones Penitenciarias (<i>Ministerio del Interior</i>)	Secretaría General de Instituciones Penitenciarias del Ministerio del Interior	Secretaría General de Instituciones Penitenciarias del Ministerio del Interior (<i>Desarrollado por Base100</i>)	28/11/2016	13/12/2017	https://valide.redsara.es/valide/
GEX	V1		Defensor del Pueblo	Defensor del Pueblo	Defensor del Pueblo	12/09/2016	29/11/2016	https://valide.redsara.es/valide/
AIRES	02.00.20		AMTEGA (Xunta de Galicia)	Xunta de Galicia	Xunta de Galicia	14/07/2016	24/11/2016	https://valide.redsara.es/valide/
AL SIGM	3.0.1-CHS1.0.0		Confederación Hidrográfica del SEGURA (Ministerio de Agricultura, Alimentación y Medio Ambiente)	Confederación Hidrográfica del SEGURA	Confederación Hidrográfica del SEGURA	17/06/2016	13/10/2016	https://valide.redsara.es/valide/
REGISTR@	2.18.15B		Ayuntamiento de Gijón	Ayuntamiento de Gijón	Ayuntamiento de Gijón (<i>Desarrollado por T@O</i>)	09/06/2016	02/02/2018	https://valide.redsara.es/valide/
AL SIGM	3.0.0 msss		Secretaría General Tecnologías de la Información (<i>Ministerio de Sanidad, Servicios Sociales e Igualdad</i>)	Ministerio de Sanidad, Servicios Sociales e Igualdad	Ministerio de Sanidad, Servicios Sociales e Igualdad (<i>Desarrollo interno a partir del código libre de AL-SIGM</i>)	17/05/2016	16/09/2015	https://valide.redsara.es/valide/
INVICRES	8.3.3		Confederación Hidrográfica del DUERO (Ministerio de Agricultura, Alimentación y Medio Ambiente)	Confederación Hidrográfica del DUERO	Confederación Hidrográfica del DUERO (<i>Desarrollado por IECISA</i>)	15/04/2016	11/05/2016	https://valide.redsara.es/valide/
REG-AEAT	1.0		Agencia Estatal de Administración Tributaria (Ministerio de Hacienda y AAPP)	Agencia Estatal de Administración Tributaria	Agencia Estatal de Administración Tributaria	01/04/2016	15/04/2016	CSV en la sede de la AEAT (www.agenciatributaria.gob.es)
RAYonet	4.0.a		Intervención General de la Administración del Estado (Ministerio de Hacienda y AAPP)	Intervención General de la Administración del Estado	Intervención General de la Administración del Estado	17/02/2016	08/04/2016	https://valide.redsara.es/valide/
INVICRES	8.3.3		D.G. de Atención al Ciudadano, Calidad y Modernización. Consejería de Hacienda. (Junta de Castilla y León)	Junta de Castilla y León	Junta de Castilla y León (<i>Desarrollado por IECISA</i>)	18/11/2015	22/03/2017	https://valide.redsara.es/valide/
RED-FOGASA	2.0		Secretaría General del Fondo de Garantía Salarial (<i>Ministerio de Empleo y Seguridad Social</i>)	Ministerio de Empleo y Seguridad Social	Ministerio de Empleo y Seguridad Social	11/09/2015	30/10/2015	https://valide.redsara.es/valide/
ASIF	1.0		Ministerio de Fomento	Ministerio de Fomento	Ministerio de Fomento	19/12/2014	20/02/2015	https://valide.redsara.es/valide/

HIPERREG	1.0		Dirección General de Telecomunicaciones y Nuevas Tecnologías (Gobierno de Canarias)	Gobierno de Canarias	Gobierno de Canarias (Desarrollado por INERZA)	25/04/2014	25/07/2014	https://valide.redsara.es/valide/
ESTELA	1.0		Subdirección General de Sistemas Informáticos y Comunicaciones (Ministerio de Agricultura, Alimentación y Medio Ambiente)	MAPAMA	MAPAMA (Desarrollado por HP)	18/02/2014	01/10/2014	https://valide.redsara.es/valide/
GÉISER	1.0		División de Sistemas de Información y Comunicaciones, de la Secretaría de Estado de Administraciones Públicas (Ministerio de Hacienda y Administraciones Públicas, MINHAP)	MINHAP	MINHAP	25/11/2013	01/08/2012	https://valide.redsara.es/valide/
REGMIR	1.0		Subdirección General de Tecnologías de la Información y las Comunicaciones (Ministerio del Interior, MIR)	MIR	MIR (Desarrollado por Base100)	19/08/2013	20/07/2013	https://valide.redsara.es/valide/
REC	1.6.4		Dirección de Tecnologías de la Información y las Comunicaciones (DTIC) (Ministerio de Hacienda y Administraciones Públicas, MINHAP)	MINHAP	MINHAP (Desarrollo interno)	19/08/2013	05/06/2012	https://valide.redsara.es/valide/
REGISTRO MADRID	N/D		Informática del Ayto. de Madrid (IAM) (Ayuntamiento de Madrid)	Ayuntamiento de Madrid	Ayuntamiento de Madrid (Desarrollo interno)	19/08/2013	19/12/2012	https://valide.redsara.es/valide/
ORVE	1.8		División de Sistemas de Información y Comunicaciones (DSIC) (Ministerio de Hacienda y Administraciones Públicas, MINHAP)	MINHAP	MINHAP (Desarrollo interno)	22/05/2013	22/06/2012	https://valide.redsara.es/valide/